

NYÚLI ARANYKAPU ÓVODA ÉS BÖLCSŐDE

OM azonosító: 030395



PEDAGÓGIAI PROGRAM 2025.

TARTALOMJEGYZÉK

I. BEVEZETŐ	3
II. ÓVODAKÉP, GYERMEKKÉP	5
III. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI	7
1) Az egészséges életmód alakítása..	7
Egészségfejlesztési program	8
2) Diabétesszel küzdő gyermekek ellátásának eljárásrendje.....	13
3) Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés.....	15
4) Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.....	18
IV. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI.....	21
1) Személyi feltételek	21
2) Tárgyi feltételek	22
3) Az óvodai élet megszervezése	22
4) Az óvoda kapcsolatai	23
V. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI.....	27
Játék	27
Verselés, mesélés.....	31
Ének, zene, népi játék, tánc	34
Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	36
Mindennapos mozgás	38
A külső világ tevékeny megismerése	41
Munka jellegű tevékenységek	44
A tevékenységekben megvalósuló tanulás	45
VI. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	48
VII. A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK NEVELÉSE, HABILITÁCIÓS, REHABILITÁCIÓS TEVÉKENYSÉGEK	49
VIII. AZ ÓVODA GYERMEKVÉDELMI FELADATAI, A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSE, ESÉLYEGYENLŐSÉGET SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK	51
IX. A PEDAGÓGIAI PROGRAM ÉRVÉNYSÉGE, NYILVÁNOSSÁGA.....	53
X. A PEDAGÓGIAI PROGRAM JOGSZABÁLYI HÁTTERE	54
Legitimációs záradék.....	55

I.

BEVEZETŐ

Jelen módosítás alapja:

- a 77/2025. (IV.15.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII.17.) Korm. rendelet, valamint egyes köznevelési tárgyú kormányrendeletek módosításáról
- Alapító okirat (2025.07.09.)

Az Aranykapu Óvoda és Bölcsőde Pedagógiai programját az **óvoda nevelőtestülete bevonásával az igazgató** készítette el a hazai és helyi óvodai gyakorlat legjobb tapasztalatait felhasználva. Törekedtünk arra, hogy az egész óvodai életet sokszínűen, a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatását figyelembe véve szervezzük meg, megőrizve az óvodát óvodának.

Pedagógiai Programunk kidolgozásakor meghatároztuk alapelveinket, melyek a következők:

- a gyermeket- mint fejlődő személyiséget- szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg;
- a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, ebben az óvodánkban kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepe van;
- az óvodai nevelésünk a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére irányul, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával, oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.
- az óvodás gyermek tapasztalatait, érzelmeit, vágyait tevékenységein keresztül fejezi ki, ezért a gyermeki tevékenység a teljes nevelési időben érvényesül.

Óvodánk pedagógiai programja megfelel az Alapprogramban foglaltaknak. Az Alapprogram és az azzal összhangban lévő óvodai pedagógiai programok egymásra épülő, szakmailag összehangolt rendszere biztosíték arra, hogy intézményünk szakmai önállósága és óvodai nevelésünk sokszínűsége mellett érvényesülnek azok az általános szakmai igények, amelyeket az óvodai neveléssel szemben a társadalom a gyermek harmonikus fejlődése érdekében megfogalmaz.

A Pedagógiai program elkészítésekor a **sajátos nevelési igényű gyermekek** óvodai nevelésének irányelvét is figyelembe vettük.

Intézményünk a több, mint 4600 lakosú (2024.01.01.) Nyúl község egyetlen ilyen célú gyermeknevelési intézménye. Fenntartónk **Nyúl Község Önkormányzata**. A falu életét döntően meghatározza, hogy ipari nagyváros, Győr vonzáskörzetében fekszik.

Az óvodás gyermekek szülei többnyire a városba járnak dolgozni, de egyre többen a falu és környéke kisebb-nagyobb vállalkozásaiban találnak munkalehetőséget. Az óvoda nyitva tartása az ingázó szülők igényéhez igazodik. A családok szociokulturális háttere nagy eltéréseket nem mutat. Legtöbbjük saját tulajdonú, kisebb-nagyobb kerttel rendelkező családi házban lakik. A fiatal szülők többsége ún. fészekrakó, az otthonteremtés sok problémájával. Többségük szorgalmas, munkáját otthon is folytató ember. Számukra különösen fontos az óvoda biztonságot, szeretetet sugárzó légköre gyermekeik nevelésében. Falunk dinamikusan fejlődik, sok a betelepülő fiatal. Szívesen élnek itt, sokat tesznek lakóhelyük szépítéséért.

Büszkék vagyunk környezeti szépségeinkre: a Lila-hegy falunk legmagasabb pontja, a Szurdik Közép-Európa legnagyobb vízmosása, a földbe vájt pincesor, a Kökörcsin-körút, a Lila-hegyi kilátó mind turisztikai látványosságok, kedvelt kirándulóhelyek, melyeket óvodásainkkal is megismertetünk. Településünket forgalmas főút vonal szeli ketté, vasútvonal is érinti.

Az **1965-ben alapított két csoportos óvoda** az igények növekedésével 1979-re öt csoportossá nőtt ki magát, jelezve, hogy a szülők számára fontos az óvoda léte és fejlesztése.

2005 szeptemberétől új épületkomplexumban kapott helyet az intézmény 5 csoportja, világos, tágas, jól felszerelt csoportsobakkal, európai szintű játszóudvarral. Ekkor kapta az **ARANYKAPU ÓVODA** nevet, mellyel utalni kívánunk nevelőpartnereink felé való nyitottságunkra. Fontosnak tartjuk a színvonalas óvoda értékrendjének megtartását, a gyermekek szociokultúrájának fejlesztését, a helyes magatartás, viselkedés, alkalmazkodás elsajátítását. 2008 szeptemberétől intézményünk 6 csoportosra bővült, az óvodai férőhelyek száma: 162 fő.

2011-ben az óvoda kiegészült egy újabb telephellyel, melyben 2 bölcsődei csoport kapott helyet 28 férőhellyel. Az intézmény neve ennek megfelelően **ARANYKAPU ÓVODA ÉS BÖLCSŐDE** névre változott, és közös igazgatású, többcélú köznevelési intézménnyé vált. A bölcsőde az óvodától szervezeti és szakmai tekintetben önálló intézményegységként működik, ennek megfelelően külön Szakmai programmal rendelkezik.

2022-ben az intézmény már sem az óvodában, sem a bölcsődében nem tudta kielégíteni a felvételi igényeket. A bölcsőde – korábbi sikeres pályázat eredményeként – ebben az évben egy új csoporttal bővült.

Az óvodai gyermeklétszám növekedése és a bölcsőde bővítése szükségessé tette az Alapító okirat módosítását. Így 2022. szeptemberétől **a felvehető gyermeklétszám óvodában 180 főre, bölcsődében 36 főre változott**, és az intézmény működési területe (körzete) a korábbi 6 településsel (Nyúl, Győr, Győrújbarát, Écs, Ravasz, Pannonhalma) szemben csak Nyúl község maradt. Az Alapító okirat módosításával 2022. szeptember 1-én az intézmény ismét új nevet kapott: **NYÚLI ARANYKAPU ÓVODA ÉS BÖLCSŐDE** néven folytatta működését, a bölcsődei telephely pedig hivatalosan is megkapta a **NYUSZI BÖLCSŐDE** nevet, melyet a köztudatban a bölcsőde 2011-es megnyitása óta használtak.

Az ellátási igények növekedésével 2025-ben, az Alapító okirat újabb módosításával a bölcsődei férőhelyszám 42 főre emelkedett.

II.

ÓVODAKÉP, GYERMEKKÉP

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig.

Óvodánk pedagógiai tevékenységrendszere, **személyi** és tárgyi, **valamint pedagógiai** környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Óvóvédő, szociális, nevelő, személyiségfejlesztő funkcióját úgy látja el, hogy közben a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Az Alapprogram az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások – **beleértve a spontán és tudatos nevelő hatásokat is** – együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.

Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszünk, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, **önmagához képest fejlődjön**, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem adunk helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

Célunk:

- Az óvodás gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének, a gyermeki személyiség kibontakozásának, az esetleges hátrányok csökkentésének elősegítése, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ide értve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).
- A sajátos nevelési igényű gyermekek együttnevelése, integrációja, fejlesztő hatású környezet kialakítása.

Alapelvünk:

- A gyermeki személyiséget az elfogadás, a tisztelet, a szeretet, a megbecsülés és a bizalom öveze;
- Az óvodai nevelés lehetővé tegye és segítse a gyermekek személyiségfejlődését, a gyermekek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását;
- Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatások minden esetben a gyermekek személyiségéhez alkalmazkodjanak.

Az alapelveink megvalósítása érdekében gondoskodunk:

- a gyermeki szükségletek kielégítéséről;
- az érzelmi biztonságot nyújtó **derűs, szeretetteljes óvodai légkör** megteremtéséről ;
- a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor- specifikus alakításáról;
- a gyermeki közösségben végezhető sokszínű - az életkornak és fejlettségnek megfelelő - tevékenységekről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető **JÁTÉK**-ról;
- a tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermekek egyéni képességeihez igazodó műveltség tartalmakról, emberi értékek közvetítéséről;
- a gyermekek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.
- Óvodás gyermekeinkkel megismertetjük, megszerettetjük falunkat, koruknak megfelelően megismertetjük velük falunk régi és jelen hagyományait, hogy minél több szállal kötődjenek szülőföldünkhöz.
- Biztosítjuk a tapasztalatokon, gyakorlati tevékenységen alapuló ismeretszerzést.
- A nevelés folyamatában az eltérő fejlődési ütemnek megfelelő, ahhoz messzemenően illeszkedő eszközöket, módszereket alkalmazunk.
- Differenciált, árnyalt értékelést alkalmazunk. A gyerekek akkor tudnak önfeledten, boldo-

gan tevékenykedni, ha sok buzdítást, dicséretet, pozitív megerősítést kapnak.

- A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, **a nemzeti identitás erősítését, a nemzeti hagyományok átörökítését, a nemzetiségi gyermekek** nyelvi nevelését, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
- A hazájukat elhagyni kényszerülő családok ~~(a továbbiakban: migráns)~~ gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

III.

AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Az óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodai nevelés feladata az **óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.**

Ezen belül:

- 1) az egészséges életmód alakítása;
- 2) diabétesszel küzdő gyermekek ellátásának eljárásrendje
- 3) az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés;
- 4) az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

1) Az egészséges életmód alakítása

Célunk:

- az egészséges életmódra való nevelés,
- az egészséges életvitel igényének alakítása,
- a gyermek testi fejlődésének elősegítése.

Feladatunk:

- a gyermekek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényeinek kielégítése;
- a harmónikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csök-

kentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;

- **életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához;**
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet ~~biztosítása; megteremtése;~~
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
- megfelelő szakemberek bevonásával- a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenció és korrekció testi, lelki **és értelmi** nevelési feladatok ellátása.

Egészségfejlesztési program.

Egészségfejlesztési programunk célja, hogy az óvodánkban eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, az óvodai élet mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

Ennek érdekében úgy alakítjuk

- pedagógusok a nevelési-oktatási intézményben végzett tevékenységét,
 - a helyi pedagógiai programot és szervezeti működést,
 - a gyermek és szülő részvételét az intézmény életében,
- hogy ezek a gyermek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézzék elő.

Az egészségfejlesztés területei:

- a) egészséges táplálkozás
- b) mindennapos, egészségfejlesztő testmozgás
- c) testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése
- d) a bántalmazás, erőszak megelőzése
- e) baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás
- f) személyi higiéné

a) Egészséges táplálkozás

Az óvodás gyermek fejlődésének alapfeltételei között kiemelt jelentőségű a gyermek egészséges táplálása. Az óvodai étkeztetés napjainkban - minden igyekezet ellenére - sem tudja az egészséges táplálkozás minden követelményét teljesíteni. A teljesítés nemcsak anyagiakon (élelmezési normán), de szemléleten (étrend-összeállításon), óvónői leleményességen (egészségpedagógiai kultúráltságon) és a szülők segítő együttműködésén (a kiegészítő táplálkozáson) is múlik.

Az óvoda étkeztését biztosító konyha élelmezésvezetőjével havonta történik egyeztetés az étlap összeállításáról. A gyermeknek az egészséges táplálkozás érdekében naponta az öt alapélelmiszer-csoport mindegyik tagjából kell fogyasztania. Az alapélelmiszer-csoportok a következők:

- (1) kenyér, pékáru, tésztaféle, rizs (2) gyümölcs, zöldség, (3) hús, hal, tojás, (4) tej és tejtermék, (5) olaj, margarin, vaj, zsír.

Feladataink:

- A fogásokat folyamatosan, kultúrált körülmények között szolgáljuk fel. Az étkezés végén ügyelünk az asztalok rendjének helyreállítására.
- Megkedveltetjük az ízeket. Új ízekkel, addig ismeretlen étel-és italféleségekkel ismertetjük meg a gyerekeket.
- A folyadékot folyamatosan biztosítjuk.
- Életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően segítjük a kanál, a villa és a kés helyes használatának elsajátítását.
- Fokozottan ügyelünk a táplálékérzékeny gyermekek diétájára, amelyet szükség esetén a család biztosíthat.
- Hetente szervezünk gyümölcs- és zöldségnapot.
- Az egészséges táplálkozásra nevelés érdekében az éves tervünkbe egészségfejlesztő programot építünk be („Egészség hét projekt”), amelynek keretében játékos alkalmat teremtünk arra, hogy a gyermekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek elkészítésének (pl. salátakészítés, kompótkészítés, stb).
- A nevelési év során minden csoportban többször sor kerül az egészséges táplálkozást népszerűsítő foglalkozásokra. Így a gyerekek őszi piacot, zöldségüzletet, kerteket látogatnak meg, ismerkednek a gyümölcsökkel, zöldségfélékkel.
- A tapasztalatszerzés során minden érzékszervet megmozgatnak, mindezeket versekkel, mondókákkal, mesékkel, körjátékokkal kísérve teszik az óvó nénik még vonzóbbá a gyermekek részére.

b) Mindennapos, egészségfejlesztő testmozgás

Az óvodapedagógusok feladata:

- A mozgásigény kielégítése és testi képességek fejlesztése, melyre változatos napi- és heti-rendben biztosítanak lehetőséget.
- Napi szinten mozgásos tevékenységek szerveznek (tornaszobában vagy udvaron).
- Heti 1 alkalommal szervezett mozgás foglalkozást vezetnek.
- Biztosítják az edzési lehetőséget a testnevelés, a környezet, a levegő és a nap edző hatásá-nak kihasználásával.
- Tervezésénél figyelembe veszik a korosztályok életkori sajátosságait.
- Szeptembertől májusig – időjárástól függően – napi egy- két óra levegőzést biztosítanak a déli étkezést megelőzően, valamint egy-két óra levegőzést az uzsonna utáni időben.
- A nyári napirendet lehetőség szerint az egész napos levegőn való tartózkodásra építik, kivé-ve a kánikulai nagy melegben 11.⁰⁰ és 15.⁰⁰ óra között, amikor az erős napsugárzás káros ha-tásainak kivédése érdekében nem tartózkodnak a gyerekek a szabadban.

c) Testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez veze-tő szerek fogyasztásának megelőzése

A szeretetteljes, biztonságot nyújtó légkör, a felnőttek pozitív modellszerepe elősegíti a gyermekek lelki egészségének fejlődését. Ennek érdekében:

Törekszünk arra, hogy a gyerekek bizalommal forduljanak a felnőttekhez és szívesen járjanak óvodába.

- Ösztönözzük a gyerekeket egymás tulajdonságainak elfogadására.

A szenvedélybetegségek megelőzésében és visszaszorításában jelentős szerep jut az óvodapeda-gógusoknak. **Feladatunk** minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen minta-ként szolgálhat. A szenvedélybetegségek megelőzését szolgáló tevékenységeket a mindennapok-ban szabad beszélgetések illetve projektek keretében valósítjuk meg.

d) A bántalmazás, erőszak megelőzése

„A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereske-delmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kap-csolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.” (WHO)

Az óvodapedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek nevelése, tanítása. Ezzel összefüggésben kiemelt kötelessége, hogy közreműködjön a gyermekvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

Ha a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudjuk megszüntetni, az eset körülményeinek függvényében bevonjuk az óvoda szociális segítőjét, vagy segítséget kérünk a gyermekjóléti szolgálattól.

e) **Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás**

Az óvodapedagógus feladata:

- Annak segítése, hogy az óvodások rájöjjenek, egy kis odafigyeléssel és óvatossággal rengeteg baleset és a vele járó fájdalom elkerülhető.
- A gyerekek megismertetése a vészhelyzetek, vagy balesetek során elvégzendő legfontosabb teendőkkel, illetve ezek közül is azzal, amit ők el is tudnak végezni. Ide tartozik a segítségkérés (felnőtt értesítése), a beteggel való kapcsolatteremtés és a könnyebb sérülések ellátása.
- Elősegíteni, hogy a gyerekek megtanulják, hogy egy-egy hétköznapi tárgy (pl.: bicikli, mászóka, autó, gyógyszer) milyen veszélyforrásokat hordoz magában, illetve mire érdemes odafigyelniük a balesetek megelőzése érdekében.
- Bővítenia gyerekek baleset-megelőzési és elsősegélynyújtási ismereteit szerepjáték, mesélés, bábozás, könyv és képolvasás, társasjátékok, beszélgetések során.

Az óvoda Házi rendjében határoztuk meg azokat az óvó-védő előírásokat, amelyeket a gyermekeknek és szüleiknek az óvodában való tartózkodás során be kell tartaniuk.

A gyermekbalesetek megelőzése érdekében illetve bekövetkezésekor ellátandó feladatok az SZMSZ-ben kerültek rögzítésre. Elsősegély doboz az orvosi szobában található.

Az óvoda berendezése, eszközei csak a balesetmegelőzés szempontjai alapján történt vizsgálat után kerülnek használatba, állapotuk folyamatosan ellenőrzésre kerül, ez az udvari játékok esetében szakértői felülvizsgálattal egészül ki.

f) **Személyi higiéné**

Tisztálkodás

A napirend keretei között az óvodapedagógusok:

- Elegendő időt biztosítanak a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére.

- Nagy gondot fordítanak a gyermekek egészségének védelmére, testük, ruházatuk gondozására, rendszeres, szükség szerinti tisztálkodásukra, mely segíti a tisztaságigény kialakulását. A testápolási műveletek a gyermekekkel való bensőséges kapcsolat kialakítását, elmélyítését is elősegítik.
- Megtanítják a gyermeket szükségleteinek, kívánságainak jelzésére, szóbeli kifejezésére.
- törekednek a családi és az óvodai szokások összehangolására.

Óvodánkban a gyermekek vízöblítéses, gyermekméretű WC-t, hideg-meleg folyóvizet, folyékony szappant, kézfertőtlenítőt használnak. WC-re szükség szerint bármikor kimehetnek. Fésülködéshez, fogmosáshoz a feltételeket biztosítjuk.

Öltözködés

Az óvodapedagógusok feladatai:

- Elegendő időt és szükség szerint segítséget biztosítanak az öltözködésben és a ruházat saját polcon való elhelyezésében.
- A megfelelő öltözet kiválasztásában összefüggéseket tárnak fel a gyermekekkel az időjárás és a tevékenységek között.
- Fokozatosan alakítják az önállóságot.
- A szülőkkel való kapcsolattartás során javaslatot tesznek a megfelelő mennyiségű és minőségű ruházat és cipő biztosítására, pl: műszálas anyagok kerülése, váltóruhák, lábboltozatot és lábfejet védő cipők biztosítása, lógó alkatrészek eltávolítása.

Pihenés

Az óvodapedagógus:

- Ebéd után a csoport szükségleteinek megfelelően biztosítja a nyugodt pihenés feltételeit, ellenőrzi a terem szellőztetését, az ágyak megfelelő elhelyezését.
- Biztonságot adó szokásrendszerrel segíti a gyermekek elalvását, pl. mesével, énekkel, zenehallgatással, testi közelséggel, puha tárgyakkal.
- A pihenés időtartamát a csoport szükségleteihez igazítja.

Az ágyneműről és annak tisztításáról a szülő gondoskodik, általában kéthetente és a gyermek minden megbetegedése alkalmával.

Egészséges, tiszta, biztonságos környezet megteremtése, higiénias szabályok kialakítása

Az óvodás gyermek saját testi gondozásának megtanítása és mozgásigényének kielégítése csak egészséges környezetben történhet. Ennek érdekében a dajkák munkájához tartozik a mindenna-

pos portalanítás, felmosás, fertőtlenítés, szellőztetés, a higiéniai szabályok betartása és betarttatása a gyermekekkel.

Az óvodapedagógusok és dajkák a balesetveszély elkerülése érdekében a gyermekek által használt eszközöket fokozott odafigyeléssel kezelik, szükség esetén kezdeményezik azok javítását, cseréjét. Különösen az udvari, vagy játszótéri játékoknál, séta alkalmával felhívják a gyermekek figyelmét a helyes eszközhasználatra, a biztonságos közlekedés szabályaira. A kirándulásra szülői segítséget kérhetnek.

A gyermekek szüksége szerint (szülők beleegyezésével) az óvoda gondoskodik speciális szakemberek bevonásáról az óvoda orvosa, fogorvosa, védőnője, szakszolgálatok segítségével.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- ❖ A gyermekek kultúráltan étkeznek.
- ❖ Helyesen használják az evőeszközöket.
- ❖ Testi szükségleteik kielégítését szándékosan képesek irányítani.
- ❖ Önállóan használják a vécét.
- ❖ Önállóan és helyesen mosnak kezét.
- ❖ Önállóan tudnak fogat mosni.
- ❖ Szükség szerint önállóan használják a zsebkendőt.
- ❖ Helyesen, megfelelő sorrendben öltözködnek, vetkőznek, ruhájukat helyre rakják.
- ❖ Felismerik az öltözködés és időjárás összefüggéseit.
- ❖ Szívesen kezdeményeznek mozgásos játékokat és szívesen vesznek részt abban.
- ❖ Ismerik az egészségfejlesztés alapjait.

2) Diabétesszel küzdő gyermekek ellátásának eljárásrendje

Az intézményben a szülő külön kérelme alapján biztosítjuk az 1-es típusú diabétesszel élő gyermekek speciális ellátását. Az ellátás érdekében az óvodában legalább **1 fő óvodapedagógus vagy érettségivel rendelkező nevelés-oktatást segítő szakember részt fog venni 1-es típusú diabétesszel élő óvodások ellátását támogató, Oktatási Hivatal által szervezett pedagógustovábbképzésen** (pl. Diaped., DiaMentor, Cukor Suli) melynek eredményeképpen rendelkeznek majd az itt szerzett tanúsítvánnyal. A képzés során elsajátítják a vércukorszint mérést és inzulin beadását. Ezután a gyermekek ellátását szakorvosi előírás szerint végzik.

A gyermek szakszerű ellátásán túl a szülő a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról szóló 328/2011. (XII. 29.) Korm.rendelet szerint, a szolgáltató felé továbbított **írásbeli nyilatkozat kitöltésével igényelheti a diétás étrend biztosítását, illetve a diétás étkezés a**

szülő írásbeli nyilatkozata alapján – a gyermek intézménybe bevitt, vagy a szülő által az intézménybe rendelt étel intézményben történő elfogyasztásának lehetővé tételével is biztosítható. Ez esetben biztosítjuk a hűtés, a melegítés és a fogyasztás megfelelő feltételeit a hatályos jogszabályok és szakmai előírások betartásával.

A gyermekért a szülő a felelős, alapvetően neki kell a vércukorszint méréséről, az inzulin beadásáról, az eszközök működéséről és a gyermek megfelelő állapotának fenntartásáról gondoskodnia. A szülő joga és kötelessége a cukorbetegség ellátási tervéhez kapcsolódó tudnivalók átadása, és a tájékoztatási feladat folyamatos kell, hogy legyen, akár a gyermek aktuális állapotáról, vagy éppen a terápia változásáról, egy új eszköz alkalmazásáról stb. legyen szó. Ezért a pedagógus és szülő kölcsönösen tájékoztatja egymást a gyermek napjáról, a vele történekekről (pl. stresszhelyzet is befolyásolja a vércukorszintet).

A pedagógus egészségügyi végzettség nélkül nem kötelezhető vérhez bármilyen formában köthető tevékenységre, de vállalhatja ezeket a gyermek számára az életfenntartáshoz szükséges teendőket. Ezek elvégzésére a jogosultságot csakis a szülő adhatja meg, az ő hozzájárulása mellett vállalhatja a pedagógus, vagy az intézményi dolgozó. A jogosultság addig tart, amíg a szülő fenntartja ezt.

Az 1-es típusú diabéteessel élő gyermekek ellátási folyamata az intézményben:

- szülői kérelem benyújtása mellékelte szakorvosi javaslattal,
- szülői nyilatkozat diétás étrend igénybevételeéről, illetve a diétás étkezés otthonról hozott, vagy intézménybe rendelt étellel történő megoldásáról,
- a szülők szülői értekezleten való tájékoztatása a feladatról (óvodapedagógus),
- a gyermek rendszeres vércukorszint mérése szakorvosi előírás szerint a munkaköri leírásban delegált feladatokkal megbízott pedagógus vagy más alkalmazott által és felelősségével,
- az óvodában mért adatok dokumentálása,
- az ellátáshoz szükséges eszközök, gyógyszerek megfelelő használata, kezelése, tárolása,
- a szakember által előírt időközönként szükséges mennyiségű inzulin beadása, majd ennek dokumentálása,
- megfelelő, előírás szerinti időben történő étkezés biztosítása,
- folyamatos kapcsolattartás, együttműködés a szülővel és a szakemberekkel,
- a feladatot végző pedagógus és/vagy érettségivel rendelkező más alkalmazott munkaköri leírásának kiegészítése az elvégzendő feladatokkal,
- vezetői átruházott hatáskörben intézményi felelős delegálása a feladat megszervezésére és ellenőrzésére, az egészségügyi szakemberekkel való folyamatos kapcsolattartásra munkaköri leírás alapján,
- az óvoda dolgozói részére az OH által szervezett képzésben való részvétel biztosítása.

3) Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Célunk:

- A fejlődés által a gyermek, mint önálló személyiség egyre könnyebben tudjon alkalmazkodni a személyi és tárgyi környezetéhez.
- A szocializáció során a gyermek ismerje meg önmagát és környezetét, mely során meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása.
- Jeles napi szokásaink eljátszása, a közös ünnepek gyermekeink számára érzelmi többletet jelentsenek a társaikkal és a felnőttekkel való együttlétben, amely a tevékenység örömét váltja ki.

Feladatunk:

- Az érzelmi biztonságot, állandó értékrendet nyújtó, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes, bizalmi légkör megteremtése.
- Biztosítani, hogy az óvodapedagógus-gyermek, dajka-gyermek, gyermek-gyermek kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.
- A gyermekekkel a helyes magatartásformák elsajátítása, teret adva az önkifejező, önérvényesítő törekvéseknek.
- A gyermek erkölcsi tulajdonságainak és akaratának megismerése, a szokás- és normarendszer megalapozása, a különbözőségek elfogadása, tisztelete.
- Az óvodapedagógus, és az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet töltsön be.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint együttműködni az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Az óvoda családias, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légköre ösztönöz, és hatással van a gyermek érzelmi kötődésének alakulására.

Az óvodás korú gyermek egyik jellemző sajátossága magatartásának érzelmi vezéreltsége. A gyermek boldogságához olyan atmoszférára van szükség, amely **érzelmi biztonságot, állandó értékrendet, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkört** biztosít. Nagyon fontos, hogy a gyermekeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék.

Az együttélés és a közös élmények által alakul a csoportban a "MI-TUDAT". Az összetartozás érzése biztonságot ad, és újabb teljesítményre ösztönöz. A népszokásokhoz fűzött, általuk elmesélt történetek hatást gyakorolnak az erkölcsi ítéletek alakulására, magatartáskultúrájukra,

viselkedésmódjukra. Érzelmi nevelésünkben jelentős szerepet játszanak a dalos játékok.

A közösségben való nevelés által biztosíthatók a gyermek fejlődéséhez szükséges tevékenységi formák és társas kapcsolatok. A szociális nevelés a gyermek születésekor kezdődik, abban a környezetben, amelybe születik, amely őt körülveszi, amelynek tudatos és spontán hatásrendszere mind pozitív, mind negatív irányban befolyásolja személyiségének alakulását. Óvodás korban ez a hatás felerősödik azáltal, hogy a gyermek a mások cselekvésének eredményét, sikerét vagy kudarcát, jutalmazását vagy büntetését megfigyelve tanul, és **utánzás illetve minta- és modellkövetés útján sajátít el magatartásmódokat, tevékenységi formákat, meghatározott értékeket.**

A különböző nevelési területek, foglalkozások olyan tevékenységeket biztosítanak, melyben minden gyermek saját képességeinek leginkább megfelelő szinten vehet részt. A játék és egyéb tevékenységek során lehetőséget biztosítunk arra, hogy az ismereteket, az óvodán kívül szerzett élményeket, amelyek foglalkoztatják a gyermekeket, számukra természetes és vonzó módon dolgozhassák fel. Ügyelünk arra, hogy a gyermek én-tudata megerősödjék, én-képe különböző tevékenységek során és a kapcsolatokban differenciálódjék. Törekszünk arra, hogy egyetlen gyermek se tűnjön el észrevétlenül a csoportban, a csoport tagjai figyeljenek egymásra, képesek legyenek beleélni magukat más gyermekek helyzetébe, **képesek legyenek a különbözőségekre, a másság elfogadására.**

Óvodánkban minden csoportnak saját hagyománya, szokásrendszere van, amely sajátos, egyéni színezetű légkört biztosít és mélyíti a gyermekek összetartozását, együttérzését. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermek ismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja. Beszoktatás idején a szülőkkel együtt igyekszünk megteremteni a nyugodt feltételeket a gyermekek közösségbe történő beilleszkedéséhez. A gyermekek szüleikkel együtt ismerkedhetnek az óvodával. Már a gyermek óvodába íratása előtt lehetőséget adunk az óvoda belső életének megismerésére.

Az értékelés és jutalmazás:

Célunk:

- a gyermek helyes megnyilvánulásainak kialakítása,
- **pozitív motiváció** biztosítása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az értékelést fontos személyiség- és közösségalkító tényezőként alkalmazza.
- Az óvodában a pozitív értékelést részesítse előnyben: a jutalmazást és ennek előlegezett formáját, a biztatást. Ezzel erősíti leginkább a gyermek helyes megnyilvánulásait, és ezzel alakítja ki a pozitív motivációkat.

A gyermekek jutalmazásának elvei és formái:

Az óvodában alkalmazott jutalmazás formái:

- a verbális és nonverbális kifejezések, és kommunikációs eszközök,
- érzelmek kifejezése,
- kiemelt-megtisztelő feladatadás,
- kedvelt tevékenység biztosítása.

Elveink:

- A jutalmazás mindig konkrét, a gyermek számára érthető, a társak számára is motiváló hatású legyen .
- Tárgyi jutalmazást nem alkalmaz.

Ünnepeink, hagyományaink:

Az ünnepnapok örömet visznek az óvoda életébe, gazdagítják a gyermekek érzelmvilágát, a gyermekekben és a felnőttekben is kedves élményként élnek tovább. Biztosítjuk az ünnepély szépségét, jó hangulatát. Fontos a csoporton belüli apró ünnepek meghitt megtartása, a hétköznapi örömök megosztása, megbeszélése egymással. Az ünnepeket, hagyományokat sokoldalú, átgondolt előkészítés, örömmelteli várakozás és szeretetteljes egymás felé fordulás előzi meg.

- Születésnapok megünneplése
- **Egészség hét**
- Október 23-i megemlékezés
- Mikulás
- **Adventi játszótér a szülőkkel**
- Karácsony
- Farsang
- **Télkergető Kiskegyelet**
- **Tavaszi Víz világnapja** - környezettudatossági projekt
- Március 15-i megemlékezés
- „Bújj, bújj zöld ág” – énekmondó találkozó
- **Húsvéti játszótér a szülőkkel**
- Húsvét
- Ovi-ismerkedő
- **Májusfaállítás-diszítés**
- Anyák napja, Évzáró
- Óvodai ballagás
- Gyermek hét
- Pünkösddőlés

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- ❖ Az óvodában kialakult szokások az iskolába lépésig a gyermekek igényévé válnak.
- ❖ A közös tevékenységekben aktívan részt vesznek.
- ❖ Észreveszik, hogy kinek miben van szüksége segítségre.
- ❖ Szívesen részt vesznek a közös beszélgetésekben vagy beszélgetőkörökben.
- ❖ Számba veszik a csoport tagjait, érdeklődnek a hiányzó társak iránt.
- ❖ Figyelemmel hallgatják az óvónő és társaik közlését.
- ❖ Szívesen bekapcsolódnak a foglalkozásokba.
- ❖ Képesek tájékozódni a közösségben.
- ❖ Együttéreznek társaikkal.
- ❖ Önállóan keresik a segítségnyújtás megfelelő formáit.
- ❖ Egy-egy társuk iránt kitüntetett rokonszenvet és barátságot mutatnak.
- ❖ Bízhatnak önmagukban és társaikban.
- ❖ Betartják a kulturált viselkedés udvariassági formáit.
- ❖ Egyre több szabályhoz tudnak alkalmazkodni, késleltetni tudják szükségleteik kielégítését.
- ❖ Igénylik az ünnepek meghitt átélését.
- ❖ A szociálisan, egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására.

4) Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Célunk:

- A nyelvi kommunikáció által közvetített közlések megértetése.
- A gyermekek értsék meg és alkalmazzák a metakommunikációs jelzések beszédet kísérő vagy helyettesítő üzenetét is.
- Mindenki meg tudja értetni magát mindenkivel, és mindenki meg tudjon érteni mindenkit.

Feladatunk:

- Pontos, szabatos beszédre való ösztönzés.
- Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretén belül megvalósuljon.
- Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes minta és szabály közvetítéssel – az óvodai nevelő tevékenység egészében jelenjen meg.

- Figyelmet fordítani az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére.
- Az anyanyelvi tudás különbségeinek csökkentése, kiegyenlítése.
- Az értelmi nevelés területén egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás- alkotóképesség) fejlesztése.
- Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő, ösztönző környezet biztosítása.
- A gyermekek érdeklődésének felkeltése, a tanulási vágy kialakulásának, a szűkebb-tágabb környezet nyitott, érzékeny befogadásának segítése.
- A kíváncsiságot felkeltő tevékenységek során szerzett tapasztalatok folyamatos feldolgozása közben az egyszerű gondolkodási műveletek alkalmazásának, ismeretek emlékezetben tartásának fejlesztése.
- Az érzelmi alapigények biztosítása – biztonságérzet, szeretetérzet, védettségérzet – segítse a gyermekeket abban, hogy érzéseiket, gondolataikat szóval, mozgással vagy vizuális eszközökkel szabadon kifejezhessék.

A csoport életében kezdettől fogva jelentős közösségformáló szerepe van az állandó személyes érintkezésnek, a kommunikációnak, **a helyes mintaadásnak**. Óvodánk a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, melyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környeztről.

Kötetlen időben mindig az adott helyzet, az alkalom, az aktualitás határozza meg a kommunikációs nevelés lehetőségeit és módszereit. **Minden tevékenységi forma alkalmával kezdeményezünk beszélgetést, párbeszédet, társalgást** egyes gyermekekkel vagy gyermekcsoportokkal. Ilyenkor a hallgatag gyermek is könnyebben bekapcsolható a beszélgetésbe, legyőzi gátlásait, bátrabban fejezi ki magát, őszinte érdeklődést érezve közelebb kerül az óvónőhöz, bizalommal kitárulkozik előtte. **A beszédfigyelem alakítására is jó alkalom kínálkozik.** Ezek az őszinte megnyilatkozások jobban felfedik előttünk a gyermek értelmi képességeit, érzelmeit, beszédképességének fokát.

A hozzánk intézett kérdések, közlések sem a szervezett foglalkozásokon, sem kötetlen időben nem maradnak válasz nélkül.

A **játék** számtalan lehetőséget teremt a kommunikációra. Szerepvállalásaink modellértékűek. A meséken, verseken és mondókákon keresztül, amit hallanak, illetve megtanulnak a gyermekek, gyarapodik a passzív és aktív szókincsük, fejlődik memóriájuk és figyelmük.

A kedves, vidám nyelvi, **dramatikus** játékok szintén szókincsbővítők és a gyermeknek

segítenek nyelvtanilag jól, helyesen kifejezni magukat. A **mondókák, énekek** ismételtetése segíti a szép artikulációt, a szavak szép, pontos kiejtését.

A dalok ritmusa, hangsúlya, hanglejtése, a **néphagyományok felidézése során hallható régi szavak** éreztetik a nyelv kifejező erejét. A sokféle **énekes játék** alkalmat ad a szókincs bővítésére. A környezet megismerése során a valós élethelyzetek természetes módon teszik lehetővé, hogy a gyermekek alkalmazzák a helyes köszönést, bemutatkozást, megszólítást, véleménynyilvánítást, a szándékok kifejezését, mint a kérés, tudakozódás, üzenetközvetítés. A gyermekek között erősödik a tapasztalatok közzétételeinek, a látottak folyamatos elbeszélésének igénye.

Az óvodába járás kezdetétől igyekszünk jó érzelmi kapcsolat kialakítani a gyermekekkel. A megfelelő légkör érdeklődésre és kifejezésre készíti a gyermeket. Sokat mesélnek a családi élményekről.

Az óvodás gyermekek a környezetből jövő ingerekre (televízió, internet) intenzíven reagálnak. Sok mindent felfognak a feljük áramló információs tömegből. E pozitív jelenség azonban zavarokat is okozhat a gyerekek érzelmi életében, gondolkodásában, s ezt gyakran beszédükön is észrevevesszük. Igyekszünk pontosabbá tenni, rendezni, irányítani gondolkodásukat, erkölcsi ítéleteiket, esztétikai ízlésüket. A beszéd tartalmával egyidőben törődünk a nyelvi formákkal is.

Az eltérő családi, vagyis eltérő kommunikációs tapasztalatok következtében a gyermekek különböző szintű és jellegű beszédképességgel kerülnek óvodába. Az egyéni képességeik az óvodai életük során is különböző módon, eltérő ütemben fejlődnek. Érzékeltetjük a gyermekkel, hogy a társai és a felnőttek jobban megértik, ha élményeit, elképzeléseit elmondja, bőven, pontosan fejezi ki magát. Igyekszünk megérteni az alig, vagy keveset beszélő gyermeket is. A beszédhibás, beszédészlelés zavarral, megkésett beszédfejlődéssel küzdő, a kommunikáció egyéb területein elmaradott gyermekekkel **logopédus foglalkozik**. A logopédiai foglalkozásokat igyekszünk természetes módon beilleszteni a mindennapokba.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- ❖ A gyermekek szókincsének, beszédképességének fejlettsége lehetővé teszi ismereteik, gondolataik összefüggő, érthető, folyamatos közlését.
- ❖ Végighallgatják és megértik mások beszédét.
- ❖ Megfelelő hangsúllyal és kellő tagoltsággal beszélnek.
- ❖ Minden szófajt használnak, különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkotnak.
- ❖ Lehetőség szerint tisztán ejtik a magán- és mássalhangzókat.
- ❖ Ismernek gyűjtőfogalmakat és elvont tulajdonságot kifejező szavakat.
- ❖ Határozott feleletet adnak az óvónő által feltett kérdésekre, maguk is értelmesen teszik fel a kérdéseket.
- ❖ El tudják mesélni élményeiket.
- ❖ Ismereteik és saját fantáziájuk alapján önállóan is alkotnak meséket.

- ❖ Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a **szándékos bevésés és felidézés**, megnő a megőrzés időtartama;
- ❖ A felismerés mellett egyre na-gyobb szerepet kap a felidézés.
- ❖ Megjelenik a tanulás alapját képező **szándékos figyelem**, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele
- ❖ A cselekvő- szemléletes és képi gondolkodás mellett az **elemi fogalmi gondolkodás** is kialakulóban van.
- ❖ Rendelkeznek az iskolakezdéshez szükséges alapkészségekkel, gondolkodási alapműveletekkel.

IV.

AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

1) Személyi feltételek

Az óvodában a nevelőmunka **középpontjában a gyermek áll**, a nevelőmunka **kulcsszereplője az óvodapedagógus**, akinek:

- személyisége meghatározó a gyermek számára,
- jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek,
- modell, mintát jelent a gyermek számára,
- személyisége az elfogadó, segítő, támogató attitűdön alapszik.

Intézményünkben a személyi feltételek adottak, arra törekszünk, hogy minden alkalmazott az előírásoknak megfelelő végzettséggel rendelkezzen. Szakképzett óvodapedagógusok, a nevelő- oktató munkát közvetlenül segítő dajkák, pedagógiai asszisztensek, óvodatitkár, valamint az intézmény működését segítő alkalmazottak (konyhai és kisegítő dolgozó, **karbantartó**) összehangolt munkája hozzájárul az óvodai nevelés eredményességéhez.

A **sajátos nevelési igényű gyermekek** fejlesztése **speciálisan képzett szakember** közreműködését igényli. Óvodapedagógusaink között **gyógypedagógusi**, fejlesztőpedagógusi, drámapedagógusi **és logopédiai** végzettséggel rendelkező szakemberek vannak, akik szükség szerint segítik a gyermekek egyéni és kiscsoportos fejlesztését, hátránycsökkentését.

A **logopédiai fejlesztést** a Pedagógiai Szakszolgálat segítségével külsős szakember **is** biztosítja. Szükség esetén mozgásfejlesztő konduktor, óvodapszichológus, vagy egyéb szakember segítségét kéri az óvoda.

A nemzetiséghez tartozó gyermekek nevelése során szem előtt tartjuk a nemzetiségi óvodai

nevelés célkitűzéseit.

~~Ha migráns, vagy menekült gyermek~~, Ha hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermeke érkezik óvodánkba, a dolgozók lehetőséget teremtenek arra, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

Az óvoda családias, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légköre ösztönöz, és hatással van a gyermek érzelmi kötődésének alakulására.

2) Tárgyi feltételek

Az óvoda csoportjai a 2005-ben épült, **modern, tágas, korunk igényeit kielégítő épületben** helyezkednek el, az épület **kétszintes és** akadálymentesített.

Megtalálhatók az épületben a szakmai munkát segítő külön helyiségek (aula/tornaszoba, torna szertár, logopédiai foglalkoztató, fejlesztő eszközökkel felszerelt foglalkoztató szoba, sószoza), valamint a szükséges kiszolgáló helyiségek is (**tálalókonyha**, felnőtt öltöző, nevelői szoba, mosókonyha, takarító szertár).

Óvodánk rendelkezik a Pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda épületét, udvarát, berendezését oly módon alakítottuk ki, hogy az a gyermekek biztonságát, kényelmét szolgálja, megfeleljen testméreteiknek, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését, lehetővé tegye mozgás - és játékigényük kielégítését.

A gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal vesszük körül. A tárgyi felszereléseket, amelyeket a gyermekek használnak, számukra hozzáférhető módon és biztonságukra figyelemmel helyezzük el.

Törekszünk arra, hogy az óvoda tárgyi környezete egyidejűleg – a mindenkorai előírásokkal összhangban – biztosítson megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak, teremtsen lehetőséget a szülők fogadására is.

3) Az óvodai élet megszervezése

A nevelés céltudatos megtervezése során a gyermekcsoportok óvodapedagógusai alakítják ki a **gyermekek napi - és hetirendjét**. A napi - és hetirend biztosítja a feltételeket, melyeket a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermekek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos **foglalkozások tevékenységei** tervezésével, szervezésével valósítunk meg.

A napirendet és a hetirendet a **folyamatosság és rugalmasság** jellemzi, igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, **motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez**, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. Fontosnak tartjuk a tevékenységek közötti **harmónikus arányok** kialakítását, szem előtt tartva a **játék kitüntetett szerepét**.

A napirend lehetővé teszi a **szabad levegőn** való hosszú idejű tartózkodást. A napirendbe rugalmasan beilleszthető a szabad levegőn való tartózkodás, és a gyermekek gondozásával kapcsolatos teendők (étkezés, tisztálkodás, alvás) is. Az óvodai élet szervezésében a **gondozás**-nak is kiemelt szerepe van, az óvodapedagógus, a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal. A hűvösebb idő beköszöntével is szükségesnek tartjuk a szabad levegőn való mindennapi tartózkodást, csupán annak időtartamát csökkentjük, illetve a nagyon szélsőséges időjárás szabhat határt a levegőzésnek.

A napirend rendszeresen ismétlődő tevékenységei **érzelmi biztonságot jelentenek** a gyermekek számára.

Az óvodai élet megszervezése során törekszünk a személyes interakciókra élőszavas mese és közösségi játékelmény biztosításával.

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. Az óvodai nevelést a jóváhagyott Pedagógiai program alapján, a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezzük az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – tevékenységtől és témától függően alkalmanként külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.

A tanköteles korú, de óvodai nevelésben maradó gyermekeket tanköteles korukat megelőző nevelési évben járónak tekintjük.

A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.

A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekor nevelési évben diagnosztikus mérési rendszert alkalmazunk (Amit az óvónőnek észre kell venni, Sindelar teszt, stb.)

4) Az óvoda kapcsolatai

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja biztosítja a gyermekek fejlődését, ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés.

Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a

család teremti meg.

Az óvoda által és a családokkal közösen szervezett események, ünnepek családias hangulat kialakításával – a felnőttel és a gyermekek közös tevékenységével is – kifejezik az örömteli érzelmi állapotot.

Az óvodapedagógusok figyelembe veszik a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesítik az **intervenciós gyakorlatot**, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Az **óvoda kapcsolatot tart** azokkal az intézményekkel, amelyek

- az óvodába lépés előtt (bölcsődék és egyéb szociális intézmények),
- az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények),
- és az óvodai élet után (iskolák)

meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében.

A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában **óvodánk nyitott és kezdeményező**.

A **Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében** az óvoda nyitott a külhoni magyar óvodákkal való együttműködésre, és – lehetőségei szerint – törekszünk szakmai kapcsolat kialakítására.

Szülőkkel való kapcsolattartás:

Célunk, hogy a szülők:

- kellő információt kapjanak gyermekük óvodai életéről, fejlődéséről,
- megismerjék az óvodában folyó nevelőmunka tartalmát, célját, feladatait, a nevelés módszereit,
- megismerjék a szülői jogokról, kötelezettségekről szóló törvényt,
- megismerjék a tankötelezettségről szóló törvényt, tisztában legyenek beiskolázással kapcsolatos feladataikkal, lehetőségeikkel.

Együttműködésünk alapelvei:

- A nevelésben elismerjük a család elsődlegességét, tiszteljük a szülőt.
- A kapcsolat a tapintatra épül. Éreztetjük az őszinte "odafordulást", az empátiát és segítő szándékot addig a pontig, ameddig a szülő azt képes elfogadni.
- Próbáljuk megismerni és elfogadni a család szokás- és szabályrendszerét és tapintatosan befolyásolni az életmód jó szokásainak alakítását.
- A nevelőpartneri kapcsolat kialakításában kezdeményező szerepet vállalunk és a folyamatos kapcsolattartást segítjük.

- Nyitottságra törekszünk, hogy a szülők jobb, alaposabb betekintést nyerjenek az itt folyó munkába, ezáltal bizalmuk is erősödik az óvoda iránt.
- Elfogadjuk és segítjük elfogadtatni a gyermekek különbözőségét.

A kapcsolattartás formái:

- Szülői értekezletek;
- Fogadó órák;
- Családlátogatások;
- Napi rövid beszélgetések igény szerint;
- Nyílt napok:
 - közös barkácsolás a szülőkkel az őszi „Egészség hét” projekt keretében
 - ovi ismerkedő tavasszal az óvodába lépő gyermekek és szüleik számára
 - beszoktatás a szülővel – az óvodába lépés előtti héten
- Játszóházak;
- Családi délután a gyermekhéten;
- Óvoda gyermekprogramjain részvétel (kirándulás, úszás, ünnepek, stb.);
- Az óvoda szülői képviselőt a **Szülői Közösség** látja el, mely saját SZMSZ és éves munkaterv alapján működik, az óvoda alapvető dokumentumaival kapcsolatban véleményezési és javaslattételi jogköre van.
- A Szülői Közösséggel való együttműködés formái:
 - SZK – értekezletek az óvodapedagógusok részvételével,
 - az intézmény Egyesületének (Nyúli Óvodás és Bölcsődés Gyermekekért Egyesület) taggyűlései az SZK képviselőinek részvételével,
 - SZK-tagok részvétele az óvoda és óvodai csoportok programjain (ünnepek, kirándulások, rendezvények, stb.)
 - SZK farsangi bálja.

Kapcsolat a bölcsődével:

Mivel intézményünk többcélú, közös igazgatású intézményként külön épületben bölcsődét is működtet, így a bölcsődével való kapcsolattartás szinte napi szinten megvalósul.

Célunk:

- Az óvodapedagógusok ismerkedjenek a bölcsődében folyó gondozó- és nevelőmunkával.
- A kisgyermeknevelők ismerkedjenek az óvodában folyó nevelő-oktató munkával.
- A bölcsődés gyermekek óvodai beilleszkedésének megkönnyítése.

Kapcsolattartás formái:

- a bölcsőde szakmai munkájának figyelemmel kísérése és segítése az **intézményvezető igazgató** részéről
- közös programok, események egyeztetése a bölcsődevezetővel
- óvodai programokon való részvétel a bölcsődés gyermekek részére
- az óvoda játszóházaiban a bölcsődés gyermekeknek szüleikkel együtt való részvétele
- óvodapedagógusok látogatása a bölcsődében, ismerkedés az óvodába beíratott gyermekekkel
- kisgyermeknevelők látogatása az óvodában, a bölcsődéből érkező gyermekek beilleszkedésének nyomon követése
- Közös szakmai napok, értekezletek

Az iskolával való kapcsolattartás:

Célunk:

- Az iskola pedagógusai kapjanak betekintést az óvodában folyó nevelőmunkát, óvodánk nevelési módszereit és tartalmi munkáját illetően.
- Csökkenti az óvodából az iskolába való átmenet nehézségeit a gyermekek számára.
- Az iskola elvárásainak megismerése.
- Iskolai kompetenciák megalapozása.

Kapcsolattartás formái:

- Tanítónők látogatása az iskolába lépés előtt, a nagycsoportban.
- Iskolába csalogató a nagycsoportos gyermekeknek és szüleiknek az iskolában
- A nagycsoportos gyermekek szüleinek iskolai nyílt napon való részvétel, a leendő tanítónő(k) megismerése
- Szülői értekezlet tartása az iskolában a nagycsoportos gyermekek szüleinek, az iskolaigazgató, az óvodavezető és a leendő első osztályok tanítónők részvételével, tanítási módszerük ismertetése, konzultáció.
- Iskolalátogatás a nagycsoportosokkal
- Iskolai tanévnyitón való részvétel – első osztályosok óvodából való átkísérése a tanévnyitóra a tanítónők és a 8. osztályos diákok segítségével

Egyéb külső kapcsolatok:

Intézmények, szervezetek, szakemberek, akikkel az óvoda a gyermekek fejlődése-fejlesztése, tehetséggondozás és hátránycsökkentés céljából kapcsolatban áll:

- Győri Pedagógiai Oktatási Központ

- Győr-Moson-Sopron Megyei Pedagógiai Szakszolgálat
- Pedagógiai Szakszolgálat által kihelyezett logopédusok
- egyéb szakemberek – szükség esetén (konduktor, óvodai gyermekpszichológus, stb.)
- óvodai szociális segítő
- Gyermekjóléti Szolgálat
- Gyermekorvos, védőnő, fogorvos
- Hitoktató
- Baba – mama klub
- Győrújbarát és Térsége Óvodáinak Egyesülete
- Óvodás Gyermekünkért Közhasznú Alapítvány
- Nyúli Óvodás és Bölcsődés Gyermekekért Egyesület
- Szülőfalunk Nyúl Községért Alapítvány
- Nefelejcs Nyugdíjas Egyesület
- egyéb helyi civil szervezetek (Polgárőrség, Majorette Egyesület, stb.)

V.

AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

JÁTÉK

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így **az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze**. A játék – szabad képzettársításokat követő szabad játék-folyamat- a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek minden nap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg **zavartalan módon** ki kell elégülnie.

A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó benyomásait játékában jeleníti meg. Így válik a játék kiemelt jelentőségű, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

Az óvodában előtérbe helyezzük a szabad játék érvényesülését. A játék kiemelt jelentősége az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg mutatkozik.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt- a szülő és az óvodapedagógus. Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezhetővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

Feladataink:

- A játékhoz szükséges megfelelő hely, **esztétikus** és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagok, eszközök, játékszerek biztosítása.
- Megfelelő csoportlégkör, hely, idő, eszközök és élményszerzési lehetőségek biztosítása a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, szimbolikus játékokhoz, **szerepjátékokhoz**, a konstruáló- és szabály játékokhoz.
- Az élményszerű, elmélyült, **kreatív** gyermeki játék kibontakozásának biztosítása az óvoda-pedagógus tudatos jelenlétével.
- Az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett indirekt reakcióival, a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával segíti a játékfolyamatot.
- Előtérbe helyezni a szabadjáték túlsúlyának érvényesülését.
- A játék kiemelt jelentősége megmutatkozik a az óvoda napirendjében, időbeosztásában, és a játékos tevékenységszervezésben is.

A játékhoz szükséges feltételek biztosítása:

Olyan **alkotó kedvű légkört teremtünk**, ahol a gyermek szabadon választhat játéktémát, társat, és dönthet milyen eszközt használ a téma megjelenítéséhez és mennyi ideig tart a játéka. Oldott légkörben a gyermekek feszélyezettség nélkül tudnak egyedül vagy társaikkal önfeledten játszani. A kreatív légkör elősegíti az alkotó együttműködés kialakulását, a másik gyermek meghallgatását, a gyermekek ötleteinek szabad áramlását.

Biztosítjuk, hogy a csoportok számára a napirendben **a játékra biztosított idő** a nap minden szakában - akár a teremben, akár a szabadban - összefüggő legyen. Indokolatlanul nem szakítjuk meg, nem zavarjuk a játékot.

Az óvodáskorú gyermekek játékához **sokféle eszközre** van szükség. Olyan játékeszközöket, anyagokat adunk, amelyek az elmélyült játék kialakulását segítik, és a motiváló, fejlesztő hatást kiváltják. Ügyelünk arra, hogy a játékszerek esztétikusak, könnyen tisztíthatók és veszélytelenek legyenek. A játékeszközöket a gyermekek számára könnyen elérhető helyen tároljuk.

A gyakorlójáték a gyermekek pszichikus funkcióit fejleszti, a hagyományos szerepjáték kellékei (orvos, fodrász, stb.) szerepek eljátszására ösztönöznek. Az esztétikai neveléshez (rajzolás, mese, ének-zene) szükséges eszközökkel is segítjük a játékot. A félkész játékokkal, különféle azonosulást serkentő ruhadarabokkal értelem- és képességfejlesztő játékokra inspiráljuk a gyermekeket. Saját készítésű játékokkal, barkácsolással tesszük értékesebbé a játékszereket a személyes „én készítettem” élmény hatására. Ezek a játékok részben vagy egészben természetes anyagok felhasználásával készülnek – pl: falevél-memória kártya.

Az **udvari játékok** zömmel a gyermekek nagymozgásának fejlődését segítik elő, de jó időben ott is lehet barkácsolni, mesekönyvet nézegetni, rajzolni, stb.

A gyerekeknek módjában áll nézelődni, válogatni, töprengeni, végül a számukra legvonzóbb tevékenységbe belefogni. A gyermekek az óvodába lépéstől a hazaindulásig minden szabadidejükben maguk döntenek arról, hogy mit és hogyan kívánnak játszani.

Minden gyermek szabadon választhat társat a játékhoz. A szabad társválasztás magába foglalja a "nem választás", a félrehúzódnás, egyedüllét lehetőségét is. Ehhez a gyermeknek ugyanúgy joga van, mint ahhoz, hogy a hozzá közeledőt elutasítsa, ha vele nem kíván közös tevékenységet folytatni.

Lehetőség szerint biztosítjuk a csoportszobában való szabad rendelkezést és a kreatív tárgyhasználatot.

Mindezek mellett fontos, hogy a gyermekek tartsák tiszteletben egymás játékát, óvják az eszközöket, a játék végén a következő tevékenységhez szükséges rendet tegyenek. A játékok elrakását, a rendrakást rugalmasan kezeljük, főként ha a játék folytatását a következő tevékenységnél fontosabbnak ítéljük.

A játékfajták legjellemzőbb megjelenési szintjei óvodás korban:

A gyermekek játékában keverednek a különböző játékfajták, jelen van a manipulálás, amely a játékeszközök rakosgatásában nyilvánul meg, vagyis a **gyakorló játék**. Biztosítjuk a gyakorló játékhoz szükséges eszközöket. Tevékenységünkkel mintát mutatunk az eszközök helyes használatához, elrakásához. A gyermekeknek módjuk van megismerni különböző eszközök, tárgyak tulajdonságait, s így a véletlen cselekvéshez örömforrás társul. Kiinduló pontja a véletlen mozgásból fakadó siker, amely a cselekvés többszöri megismétléséhez vezet, amely szinte ritmikusan jelentkezik. Figyelemmel kísérjük a gyermek halandzsázását. A többször ismételt szöveg ritmusa a gyermekekben pozitív érzelmeket kelt. Az udvaron a homok, a kavics, a víz és kisebb-nagyobb tárgyak, amelyeket a gyermek saját szabályai szerint rakosgathat, szintén gyakorló játékra adnak lehetőséget.

Már a legkisebbeknél is megjelenik a **szerepjáték**. Magunk is elősegítjük a gyermekek játékának továbbfejlődését, ha szerepeket vállalunk, hogy a különböző kapcsolatok kialakulása minta legyen a közös cselekvéshez. A gyerekek is szerepeket vállalnak, szimbólumokat használnak a mintahelyzetek megteremtéséhez, amelyekhez különösen erős képzelőerő társul. A szerepjáték nevelési szempontból a leggazdagabb lehetőséget nyújtó játékfajta, amely a gyakorló játék keretei között bontakozik ki, és kifejezett formáját az óvodáskor végére éri el.

A **szabály-játékok** megkedveltetése attól függ, hogy mennyire tudjuk egyszerűsíteni a hozzájuk tartozó szabályokat. Szabályjátéknak tekintjük az énekes-mozgásos játékokat is. Személyiség-fejlesztő hatásuk nélkülözhetetlen az óvodai évek alatt, ezért rendszeresen jelen vannak a gyermekek tevékenységei között.

A **dramatikus játékok**, a bábozás kellékei a beleélőképességet és önkifejezés fejlődését segítik. A mesei fordulatok, kifejezések a szóbeli kifejezőkészséget gazdagítják. A rendszeres, többször ismétlődő meseélmények nyomán a gyermekekben kialakul a mesedramatizálás, bábozás igénye. A gyermekek bevonásával készítünk különböző típusú bábokat, hogy azok együttes cselekvő megjelenítésre ösztönözze őket. Kezdetben az egyszerű mesék megjelenítésében mi is résztvevők vagyunk, modellt adunk egy-egy szereplő megformálásához. Később külső szemlélőként figyeljük, ha szükséges, segítjük a gyermekek fantáziája révén kialakult dramatikus játékokat.

Az említett játékfajtákat kiegészíti az **építő, konstrukciós játék**. A gyermekek hat-hét éves korukra képesek bonyolultabb formákat, tárgyakat, alkotásokat létrehozni, átélni az "én készítettem" alkotás örömét.

Játéksegítő módszereink:

A játék folyamatában az **óvodapedagógus tudatos jelenléte** biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. Az óvodában fontos a **szabad játék túlsúlyának** érvényesülése.

Játéksegítő módszerünk közvetett. Mindenekelőtt azokat a feltételeket, helyzeteket teremtyük meg, amelyek hatással vannak a játékokra, amelyekről a játék függ. Beleéljük magunkat a gyermekek által elképzelt, megteremtett játékhelyzetekbe, és ezt megértve tapintatosan működünk együtt velük.

Biztosítjuk, hogy a gyermekek saját elgondolásaikat valósíthassák meg a játékban, hogy fantáziájuk, hangulataik, érzelmeik szabadon nyilvánulhassanak meg.

A gyermekek nyugodt játéka esetén, vagy ha érezhető, hogy a gyermekek problémamegoldók, irányításunk játékot követő, szemlélő, hagyjuk a gyermekeket cselekedni. A közbelépés akkor szükséges, ha a gyermekek egymást zavarják, és ha a játékszerek használata testi épségüket veszélyeztet, vagy ha a játszó csoport nem képes a konfliktusokat önállóan megoldani, illetve a játék tartalma nem kívánatos viselkedési formák kialakulását váltja ki.

Segítünk akkor is, ha játék közben a gyermekeknek technikai tanácsra van szükségük. A játék örömét fokozza – főként a kicsiknél – ha magunk is játékezdeményező, modellnyújtó játszótársak vagyunk, ha élvezzük a játék fordulatait, a gyermekekkel izgulunk, ahol szükséges segítünk, siker-telenség esetén kedvet ébresztünk az újrakezdéshez.

Nem hagyjuk felügyelet nélkül a gyermekeket. Megteremtjük a játék lehetőségeit a szabadban és az udvaron is. Ott vagyunk a gyermekek között, segítünk megszervezni játékukat, és ha ezt igénylik, vagy szükségesnek látjuk, játszunk velük.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- ❖ A gyermekek képesek kitartóan, több napon keresztül egyazon játéktémában együttesen részt venni, s felszabadultan játszani.
- ❖ Legjellemzőbb játéktevékenységük a szerepjáték, melyben képesek a szerepeket megosztani.
- ❖ Különböző építményeket képesek létrehozni.
- ❖ Kedvelik a szabályjátékokat, betartják a hozzájuk tartozó szabályokat.
- ❖ Az ismert meséket vagy meserészleteket többször dramatizálják és bábozzák.
- ❖ Társaikhoz való viszonyulásuk kulturált, viselkedésük az óvodai elvárásoknak megfelelő.

VERSELÉS, MESÉLÉS

Célunk:

- A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókákkal, dúdolókkal, versekkel hozzájárulni a gyermekek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, melyek ritmusokkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermekeknek érzéki- érzelmi élményeket nyújtanak.

Feladatunk:

- Segíteni a gyermekek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődését és fejlesztését a mese által, mert az - képi és konkrét formában - feltárja a gyermekek előtt a külvilág és az ember belső világának legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges megfelelő viselkedésformákat.
- A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása: az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi - népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek, **valamint más népek, nemzetiségek meséinek** egyaránt helye van.
- A három-hat-hét éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása (mesélés, verselés, dramatizálás, bábozás, dramatikus játékok).
- A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése mondókákkal, versekkel, mesékkal, dramatikus játékokkal.
- A mindennapos meséléssel, mondókázással és verseléssel megalapozni a kisgyermekek egészséges, mentális higiéniáját.

A mondókák, dúdoló, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, ezzel megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá válást. A mondókák, dúdoló, versek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak, eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük.

Csak a művészi értékű irodalmi alkotások biztosítják az **esztétikai élmény** mélységét. Ezért a mű kiválasztásában érvényesítjük a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosságot.

A **három - négy évesek** versanyagát népi mondókákból, rigmusokból és a legismertebb költőink ritmikus, zenei hatású, játékos verseiből állítjuk össze. Olyan meséket választunk, amelyek cselekménye egyszerű, érthető, ritmikus ismétlődések jellemzik.

A **négy - öt éves** korú gyermekek meséi már lehetnek többfázisos szerkezetű állatmesék, népmesék, dramatikus népszokások, novellisztikus-realisztikus mesék. Helyet kapnak a magyar klasszikusok és a mai magyar írók modern meséi is. Ebben a korban a népi mondókák, névcsőfolók, halandzsza szövegű kiolvasók alkotják a tervezett mondókázás anyagát. Szerepelnek a vidám, humoros versek, klasszikusok és a mai magyar költők népköltészeti ihletésű, ritmusélményt nyújtó versei.

Az **öt – hat - hét éves** kor a mesehallgatás igazi ideje. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. Az állatmeséktől kezdve a cselekményesebb népmeséken, novelisztikus-realisztikus meséken át épülnek be a klasszikus tündérmesék, a tréfás mesék és műmesék a gyermekek mesetárába. A gyermekek a meseregényeket is szívesen hallgatják, folytatásokban napokon keresztül izgatottan várják. A versanyag a különböző típusú népi mondókákkal, kiolvasókkal gazdagodik.

Megismertetünk a gyerekekkel olyan **közmondásokat**, amelyeket a környezet gyakran hangoztat. Lírai verseket is tervezünk, mert a gyermekek már óvodás korban is megérik a költői képek érzelmet kifejező erejét. A magyar gyermekköltészet, a népi, a dajkai hagyományok gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese - képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel - feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

Az **élethelyes** mese különösen alkalmas az **óvodás gyermekek szemléletmódjának és világképének kialakítására**. Visszaigazolja a kisgyermekek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál.

A **mese** tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú ok - okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe csodákkal és átváltozásokkal ráébreszti a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

A meseválasztást a tudatosság, gyermekközpontú, korosztályos válogatás, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevétele határozza meg.

A kiválasztott versek, mesék erősítik a **környezet megszerettetését, a néphagyomány-ápolást, az** évszakok szépségének meglátását.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek érzelmi biztonságban érzi magát, és a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás során eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása segíti a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására.

Az óvodába kerülő három-négy éves gyermekek első igazi versélménye a mondókákhoz, ölbeli játékokhoz kapcsolódik. A mondókákat kísérő mozdulatok, játékok felettébb nagy élvezetet jelentenek a gyermekeknek, mert a felnőtt ölében, testmelegében biztonságérzetben hallgathatják. Ez a többször átélt fizikai kontaktus sokat jelent a gyermek és a felnőtt érzelmi egymásra találásában. Számtalan lehetőséget teremtünk a vidám rigmusok korai megkedveltetésére. Sokszor ismételtetjük az állathívogatókat, altatókat, kiolvasókat, de sohasem keltjük bennük a gyakorlás érzetét.

Az egyszerű állatmeséken keresztül fokozatosan szoktatjuk rá a gyermekeket a mese figyelmes végighallgatására.

A vershez, meséhez, dramatikus játékokhoz ismétlések alkalmával olyan kellékeket használunk, amely elősegíti a képzeleti képek előhívását, s a meséhez való erős kötődést.

A nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszköze a mese, a mondóka, a vers. Ezeken keresztül a gyermekek elsajátítják a helyes kiejtést, a tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet. A mondókák segítségével tisztítható a magán- és mássalhangzók helyes ejtése, megfelelő artikulációja, a hangkapcsolatok törvényszerűségei.

A gyermek saját vers - és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- ❖ A gyermekek szívesen ismételtetik a verseket, rigmusokat.
- ❖ Megjegyeznek gyermekmondókát, verseket és mesét.
- ❖ Sok mesét ismernek.
- ❖ Várják, igénylik a mesehallgatást.
- ❖ Érdeklődéssel hallgatják és szeretik a népköltészetet és a gyermekirodalom életkoruknak megfelelő alkotásait.
- ❖ Önállóan elmondanak rövid és egyszerű meséket, elbeszéléseket.
- ❖ Meséket, történeteket tudnak kitalálni, s azt mozgással és/vagy ábrázolással megjeleníteni, kifejezni.

ÉNEK, ZENE, NÉPI JÁTÉK, TÁNC

Célunk:

- A közös éneklés, énekes játék, a zenélés örömének megéreztetése, mellyel felkeltjük a gyermekek zenei érdeklődését, fejlesztjük zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat.
- A gyermekeket minél több zenei élményhez juttatni, ami megalapozhatja és elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

Feladatunk:

- A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességeinek megfelelő válogatása.
- A gyermekek zenei képességeinek (egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás), és zenei kreativitásának alakítása.
- A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal, zenei képességfejlesztő játékokkal.
- Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során felfedeztetni a gyermekekkel a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét.
- Elősegíteni a hagyományok megismerését, továbbélését a népdalok éneklésével, hallgatásával, a gyermek néptáncok és népi játékok alkalmazásával.

A felnőtt minta spontán utánzásával az éneklés, a zenélés a gyermekek mindennapi tevékenységének részévé válik. Óvodánkban a zenei nevelés során a gyermekek mondókákat, énekes játékokat, komponált gyermekdalokat, népi gyermekdalokat ismernek meg. A mondókák, az énekes játékok zenei anyanyelvünk művészi értékei.

A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik.

Óvodába lépéskor elsősorban olyan **öbéli játékokkal** ismertetjük meg a gyerekeket, melyeket a felnőttekkel közösen játszhatnak. Ezek között arc-, kéz-, ujj- lovagoltató játékok szerepelnek. A szeretet-kapcsolat, a tapintatos kontaktussal összekapcsolt zenei élmény a biztonságérzet kialakításának egyik láncszeme. A kicsiket egyszerű, négy-öt hangból álló olyan énekes játékokkal ismertetjük meg, amelyek játékos mozdulatokkal játszhatók.

Később olyan **népi gyermekdalokat, énekes játékokat** énekelnek és hallgatnak a gyerekek, amelyekkel mozgásuk, ritmusérzékük is jól fejleszthető. Megismertetjük őket

- különböző térformákkal, pl. csigavonal, hullámvonal, stb.
- különböző játékokkal, pl. szerepcserés, párválasztó, kapuzó, fogyó-gyarapodó, stb.

- ritmusképekkel: a nyolcad, negyed ritmusképeken túl nagyoknál megjelenhet a szinkópa, valamint a szünet jelzése is.

Az alkalmi dalokhoz is **utánzó vagy táncos mozdulatokat** találunk ki, hiszen a zenéhez tartozó mozgás a gyermekek ösztönös igénye.

A **népi játékhoz, gyermekdalokhoz, néptánc**hoz és zenehallgatáshoz olyan műveket, elsősorban népdalokat gyűjtünk, amelyek felkeltik a gyermekek érdeklődését az értékes zene iránt, figyelembe vesszük a gyerekek nemzetiiségi hovatartozását is. Érzelmi hatású dalokat, elsősorban népdalokat énekelünk, de megjelennek a rokon- és más népek dalai, valamint a **magyar** kortárs művészeti alkotások, magyar komponált műzene, altatódalok és a klasszikus műzene is.

Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközzvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.

A gyermekek a jóízű játékok közben közvetve szerzik meg a **zenei készségeket**, ismerik meg a **zenei alafogalmakat**. Megtanulnak halkabban, hangosabban beszélni, mondókákat mondani és énekelni. Megfigyelik a csendet, a környezet hangjait és a dallamjátszó hangszerek hangszínét. Különböző mozdulatokkal érzékeltetik az egyenletes lüktetést, a dalok, mondókák ritmusát.

A tiszta éneklés kialakítása érdekében a gyermekeknek lehetőséget kínálunk az önálló, egyéni éneklésre is. A gyermekekkel együtt variáljuk az énekes játékok mozgásanyagát olyan egyszerű táncos lépésekkel, amit a felnőtt minta utánzásával követni tudnak.

A hallásfejlesztést segítő fogalompárokat (pl. mint a halkabb-hangosabb éneklést) összekapcsoljuk a tempó változtatással vagy dallambújtatással.

A **ritmusfejlesztés** eredményeképpen a gyermekek meg tudják különböztetni az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát. Fejlesztjük a gyermekek alkotókészségét, lehetőséget teremtünk arra, hogy egy- egy zenei feladatot többféleképpen oldhassanak meg.

Tehetséggondozási céllal évente megrendezzük a „Bújj, bújj zöld ág” énekmondó találkozót.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- ❖ A gyermekek élvezettel játszanak népi énekes játékokat.
- ❖ A gyermekek gátlások nélkül, egyedül is tudnak énekelni.
- ❖ Érdeklődéssel figyelnek zenehallgatáskor.
- ❖ Megkülönböztetik a zenei fogalompárokat (gyors-lassú, halk-hangos, magas-mély).
- ❖ Különböző módon érzékeltetik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
- ❖ Ritmust, mozgást, dallamot rögtönöznek.

RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA

Célunk:

- A gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezésére ösztönzés;
- A gyermekek tér-forma-szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása;
- A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épüljön;
- Maga a tevékenység és annak öröme legyen a fontos;
- A gyermekek igényének kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Feladatunk:

- Az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosítunk;
- **Lehetőséget biztosítunk a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.**
- A gyermek szabad alkotásának biztosítása, mellyel elősegítjük az egyéni személyiségfejlődésüket.
- A tevékenységeknek megfelelő szervezeti forma kiválasztása;
- Az óvodás korban tervezhető alkotó, alakító tevékenységek minőségének fejlesztése;
- Megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése

A **rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka**, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének.

Az eszközök kiválasztásában a praktikum, a célszerűség és az esztétikum dominál. Az alkotó-alakító tevékenységekhez a megfelelő hely olyan tér, ahol a mozgó gyermektől védett az alkotók köre.

Az alkotó tevékenységhez olyan légkör szükséges, amelyben a gyermekek szívesen kapcsolódnak be az alkotó munkába. A tevékenységhez elegendő időt biztosítunk, hogy a gyermekek lehetőleg addig alkossanak, ameddig kedvük tartja. Az ábrázoló tevékenységre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosítunk. Az eszközök biztonságos kezelését egyenként megtanítjuk a gyermekeknek.

Az óvodás korban tervezhető alkotó, alakító tevékenységek, s azok tartalmának, minőségének fejlesztése

Az óvodába kerülő gyermekeknek lehetővé tesszük, hogy játszva ismerkedhessenek az anyagokkal, eszközökkel és a technikai kivitelezés lehetőségeivel. Az élmények elindítják a gyermekek alkotó fantáziáját, valamint munkakedvét. A kreativitás megalapozása megkívánja a sémanélküliséget, ezért fontos sokféle, minőségében megfelelő eszköz biztosítása, új technikák megismerése.

Megtervezzük a képalakító tevékenységek technikáját, eszközeit. A gyermekeknek lehetőségük van az élményeiknek, érdeklődésüknek megfelelő szabad témaválasztásra. Tetszés szerint vesznek részt a plasztikai alakításban.

Lehetőséget adunk a mindennapi **gyurmázásra**, valamint alkalmanként a **népi kismesterségekkel** való ismerkedésre. Az építés során a gyermekek megismerkedhetnek a különböző tárgyak formáival, alakzataival. Beszélgetünk az alkotásokról, s együtt örülünk a létrehozott produktumnak. A gyermekeknél megjelenő szándékos képalakító tevékenységet élményeihez kapcsolódó témákkal, s azokhoz megfelelően illeszkedő technikával segítjük. Megjelenik a gyermekek **rajzában** az emberábrázolás, környezet, tárgyak, cselekmények saját elképzelés alapján történő reprodukálása. A gyermekek gyönyörködnek a gazdag formákban, a színkeveréssel alkotott színárnyalatokban. Ceruzát, krétát, filc - és rostironokat, fapálcákat, különböző vastagságú ecseteket használnak a rajzok finomabb kidolgozásához. **Képeket alakítanak** fonalakkból, textilből, termésekből. Megtanulnak vágni papírvágó ollóval, megismerkednek a papírhajtogatással és a különböző vizuális eszközök használatával. A plasztikai munkák során képesek a formák taglalására. Játékukhoz kellékeket, valamint alkalmi ajándéktárgyakat készítenek, **kézimunkáznak**. Különböző formájú textilt, gallyakat, terméseket használnak a plasztikus formák létrehozásához.

Építés során variálják a teret, az építés lehetőségeinek részletezését. A saját élményeken alapuló cselekményes témákban megjelennek a mesék, versek, énekes játékok, ünnepek eseményábrázolása is, amely magát az ünnepet is gazdagítja, segíti a hagyományápolást, hiszen az alkotások ajándékba is készülhetnek.

A gyermekek tervezői a környezetalakító és díszítő munkának. Gyermekmunkákkal díszítjük óvodánkat. Lehetőség szerint önállóan készítenek elő minden anyagot, eszközt az alkotó tevékenységhez. Több napon át tartó építésre is lehetőséget adunk.

Törekszünk a tehetségek felismerésére, tehetséggondozás céljából a helyi és környékbeli intézmények kiállításaira, pályázataira rendszeresen küldünk gyermekmunkákat, ezzel is bátorítva a tehetségeket.

Az óvodapedagógusok előtérbe helyezik a természetes anyagok, termések felhasználását. Feladatuk az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- ❖ Képzalkotásban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- ❖ A gyermekek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, a színek egyéni alkalmazása, élmény - és fantáziaviláguk gazdagsága.
- ❖ Örülnek alkotásaiknak és a közösen készített kompozícióknak.
- ❖ Plasztikai kifejezőképességük egyéni, részletező.
- ❖ Komponáló- térbeli tájékozódó- és rendezőképességük kialakult.
- ❖ Téralkotásban, építésben bátrak, ötletesek, együttműködők, tér -, forma, és színképzeteik gazdagok, képi gondolkodásuk fejlett.
- ❖ Esztétikailag érzékenyek a szép iránt, nyitottak, igényesek.
- ❖ Megfogalmazzák értékítéletüket, tudnak beszélgetni az alkotásokról.

MINDENNAPOS MOZGÁS

A gyermek legalapvetőbb szüksége, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához.

A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők:

- a) spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység,
- b) irányított, mindennapos mozgásfejlesztés,
- c) szervezett mozgásos tevékenység.

Célunk:

- A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok által, a pszichomotoros készségek és képességek kialakítása, formálása és fejlesztése;
- A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása, a kondicionális képességek különösen az erő és az állóképesség fejlesztése;
- A helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakítása, az egészséges életmódra nevelés;
- A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységek egészítsék ki az irányított mozgásos tevékenységeket;
- A komplex testmozgások épüljenek be az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is.

Feladatunk:

- A természetes mozgáshoz szükséges feltételek biztosítása;
- A fizikai állóképesség fejlesztése.
- A fizikai aktivitáson keresztül a szellemi aktivitás előkészítése, illetőleg a mozgásos feladatok sikeres megoldása eredményeként a gyermek személyiségének fejlesztése: pozitív énkép, önkontroll, érzelmszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás fejlesztése;
- Harmónikus, összerendezett, fegyelmezett nagy és kis mozgások kialakítása;
- Egyensúlyérzék fejlesztése;
- Szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztése;
- Testséma fejlesztése: testrészek ismerete, a test koordinációjának alakítása, a test-fogalom kialakítása;
- A problémamegoldások erősítése mozgásos feladatmegoldásokkal;
- A mozgással kapcsolatos és a mozgáshoz kapcsolható szóképek fejlesztése;
- A ritmikus tevékenységgel a ritmusérzék fejlesztése;
- Teret engedni a spontán játékban - azon belül a szabad játékban – megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára.
- Törekszünk a gyermekeket a legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

Az **udvart** úgy rendeztük be, hogy biztosítsa a gyermekek számára a szabad mozgást, lehetőséget nyújtson mozgáskultúrájának fejlesztésére. Az egyensúlyérzék fejlesztésére többféle udvari játék áll a gyermekek rendelkezésére. Jó idő esetén rollerek, labdák, karikák és egyéb ügyességfejlesztő játékok állnak a gyermekek rendelkezésére, melyből kedvükre válogathatnak. A műfüves pályán mozgásos tevékenységeket szervezünk, ahol alkalom nyílik csapatjátékok kezdeményezésére is. Télen a hó és a jég adta lehetőségeket is kihasználjuk. Az óvoda udvarán hógolyózunk, szánkózunk, csúszkálunk.

A **feltételek biztosítása** mellett fontosnak tartjuk, hogy a gyermeket megtanítsuk a sport és manipulációs **eszközök használatára**. Megismertetünk sok mozgásos játékot, régi népi játékokat, pl. labdajátékok, ugrókötelezés, ugróiskola.

Bekapcsolódunk a gyermekek által kezdeményezett játékokba, ha azt igénylik, és ötletekkel továbbfejlesztjük azokat. Szabadon választott tevékenység közben minden gyermek számára biztosítjuk - lehetőségeinkhez mérten - azt a mozgáslehetőséget, amit szervezete és idegrendszere igényel.

A gyermekek mozgását csak akkor korlátozzuk, ha az önmagukra, vagy társaikra veszélyes lehet, vagy zavarja a többiek tevékenységét. Tudatosan tervezzük a fejlesztési feladatokat. A megvalósulás során rugalmasan alkalmazkodunk az adott szituációhoz. Nem siettetjük, hanem tapintattal segítjük a gyermekek fejlődését. Saját munkánk megismertetésével és annak eredményeivel győzzük meg a szülőket a mozgás fontosságáról, személyiségfejlesztő hatásáról.

A **napi frissítő mozgás** a gyermekek napirendjében fontos szerepet tölt be. Ez a játékos mozgás felfrissíti, edzi őket, elősegíti mozgáskészségük és testi képességük fejlődését. Ezt a tevékenységet a csoportszobában, a tornateremben vagy a szabadban szervezzük. Középpontjában mozgásos játékok állnak, esetenként szerek használatával. **A mindennapos irányított testmozgás részét képezik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését.**

Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.

A **testnevelés kötött mozgás foglalkozások** szervezett, kötelező tevékenységek, melyeket korszerű eszközökkel felszerelt tornateremben tartunk, jó idő esetén az udvaron. A kötelezőség természetesen nem jelent kényszert. A foglalkozások levezetésénél maximális lehetőséget biztosítunk arra, hogy a gyermekek egyéni tempójuknak megfelelően sokat gyakorolhassák a különböző mozgásokat.

Differenciált feladatok adásával segítjük elő, hogy minden gyermek megtalálja a képességének megfelelő mozgásos feladatot. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek a lehető legkevesebb várakozási idővel folyamatosan mozogjanak, és ezt szívesen tegyék. Rendszeresen szervezünk nagyobb sétákat, esetenként kirándulásokat a "nyúli hegyekbe" a szülők segítségével. A mozgás fejlesztése szoros összefüggésben van az egészséges életmódra neveléssel.

A szabadban végzett mozgásos tevékenységek fokozzák a gyermekek edzettségét, teherbíró képességét, segítik fizikai fejlődésüket. A rendszeres és kellemes légkörben végzett mozgás a gyermekek természetes igényévé válik és beépül mozgásrendszerükbe. A hallott, látott és elvégzett cselekvések elősegítik a fogalomalakítást. A mozgáskultúra fejlesztése mellett segíti a térben és időben való tájékozódást, a helyzetfelismerést. Előkészíti a vizuális, matematikai, zenei és a környezet megismerésére nevelés fontos feladatait is.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- ❖ Növekszik a gyermekek teljesítőképessége, mozgásban kitartóak.
- ❖ Egyéni, csoportos, sor - és váltóversenyt játszanak segítségünkkel és a szabályok betartásával.

- ❖ Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.
- ❖ Szívesen futnak és gyalognak.
- ❖ Szeretnek labdával játszani.
- ❖ Megértik az egyszerű vezényszavakat.
- ❖ Mozgásuk összerendezett, harmónikus.

A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

Célunk:

- A gyermekek aktivitásuk és érdeklődésük során szerezzenek tapasztalatokat a szűkebb és tágabb természeti- emberi- tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól;
- A gyermekek, miközben felfedezik környezetüket, olyan tapasztalatok birtokába jussanak, amelyek a környezetben való, életkoruknak megfelelő biztos eligazodásukhoz, tájékozódásukhoz szükségesek;
- Ismerjék meg a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, tanulják meg ezek szeretetét, védelmét is;
- A gyermekek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jussanak és azokat a tevékenységeikben is alkalmazni tudják;
- Ismerjék fel a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alkuljon ítélőképességük, fejlődjön tér-, sík- és mennyiség szemléletük.

Feladatunk:

- A valóság felfedezése során a gyermekekben pozitív érzelmi viszony kialakítása a természet-hez, az emberi alkotásokhoz, azok védelmének, az értékek megőrzésének megtanítása.
- Lehetővé tenni a gyermekek számára a környezet tevékeny megismerését, elegendő alkal-mat, időt, helyet, eszközöket biztosítani a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeret-szerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására;
- Elősegíteni a gyermekek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában;
- Hangsúlyt helyezni a fenntartható fejlődés **érdekében a fenntarthatósági szemléletformálásra**, a környezettudatos magatartás formálására, alapozására, alakítására.

A **környezettel való ismerkedés** a kisgyermek születését követő, fejlődését alapvetően befolyásoló, az életkor növekedésével táguló, az ismeretszerzésben alapvetően mélyülő folyamat. Akkor éri el a célját, ha a fejlesztési programot a gyermek környezetével kapcsolatos

gazdag tevékenységrendszerbe ágyazzuk, figyelve a tapasztalatszerzés megannyi természetes élethelyzetének tudatos, tervszerű megszervezésére. A kisgyermek környezetéről szerzett tapasztalatait óvodába lépéskor az otthoni környezetéből hozza. A források lehetnek sokirányúak, sokrétűek, a gyermek ismereteiben, a környezethez való alkalmazkodásban. Segítik a gyermek spontán és irányítottan szerzett tapasztalatainak feldolgozását, fejlesztik értelmi képességeit. A gyermeki megismerést az észleléses és motoros megtapasztaláshoz társított szóbeli értelmezés, a szimbolikus fogalmi gondolkodás elemi szintjéhez közelíti. Így készíti fel az iskolai tanulásra.

A külső világ tevékeny megismerése lehetővé teszi **az érzelmi kötődést, kapcsolatépítést, a szülőföld szeretetének megalapozását**. A kapcsolatok kialakításának, ápolásának társadalmi szokásai, az együttélés normái biztosítják a kommunikáció képességének tudatos és a személyiség fejlődése szempontjából nélkülözhetetlen érzelmi színezetű alakítását, fejlesztését.

A gyermek **a környezetéből szerzett ismereteket játékában felhasználja**, átéli, folyamatosan gyakorolja, tevékenységeiben alkalmazza. A nevelési terület tartalma tehát minden – a gyermek környezetéből származó – élményre, tapasztalatra, ismeretekre kiterjed. Az óvoda a maga környezetével, tevékenységrendszerével hozzájárul a kapcsolatrendszer gazdagításához: a más jellegű tevékenységek széles választékával, a derűs nevelői magatartás sokszínű, minden gyermek számára biztonságot adó feltételeinek megteremtésével.

A családhoz való kötődést erősítjük azzal, hogy tudatosítjuk a gyermekkel a család összetartozásának, egymás segítségének fontosságát, a családtagok szerepét, munkáját, a családtagok egymáshoz való viszonyát.

A falu gazdag lehetőségeket kínál számunkra, hogy **a társadalmi és természeti környezetet természetes élethelyzetekben ismertessük meg** óvodásainkkal. A gyerekek biztonságos tájékozódását segítjük az óvoda és a környékbeli intézmények helyének, nevének, s az ott dolgozók munkájának megismertetésével. Forgalmas főútvonal halad át falunkon, ezért már az első sétáktól kezdődően gyakoroljuk a helyes gyalogos közlekedést. Megfigyeljük a közlekedési eszközöket, csoportosítjuk a szárazföldi-, vízi-, légi közlekedés eszközeit. Tapasztalatokat gyűjtünk az évszakok jellemzőiről, változásairól, a növények és az állatok életéről, fejlődéséről.

A környezetalakítást, és a környezetvédelmet szintén fontosnak tartjuk a nevelőmunkában. Ehhez elsődleges, hogy a gyermekek koruknak megfelelően megismerjék környezetüket. A környezet megismerésére állandó gyakorlási lehetőséget teremtünk a gyermekeknek. A gyakorlás legtermészetesebb módja a szabad, kötetlen játéktevékenység, illetve a természetes élethelyzetben történő környezetalakítás. Az óvodai élet folyamán sok alkalom nyílik arra, hogy a gyakori tevékenységváltáskor a tárgyi környezetet átalakítsuk. Rendszeres környezet-alakítást végez a gyermek akkor is, amikor munka jellegű tevékenységet folytat, pl. csoportszoba rendjének helyreállítása, naposság, levélgyűjtés, virágöntözés, stb.

A környezetvédelem a környezetalakítással, a munkatevékenységgel szorosan összefüggő tevékenységeket tartalmazza. Lényegében a környezet ismeretén, megbecsülésén, rendben tartásán alapul. Feladatunk a környezet fenntarthatóságának fontosságára, a természeti és a társadalmi környezet legnagyobb fokú tiszteletére nevelnünk.

A környező valóság fontos jellemzői a **formai és mennyiségi viszonyok**. A környezet változásainak megfigyelése el sem képzelhető matematikai ismeretek nélkül. Lényegében minden matematikai fejlesztő tevékenység integrálható a megfigyelésre szánt jelenség, illetve tárgy tapasztalati rendszerébe. A matematikai tapasztalatszerzés tehát természetes környezetben a legeredményesebb. Jól fejleszti a gondolatok tevékenységgel, szóval történő kifejezését. Beszélgetnek a gyermekek a környezetben látható formákról, térbeli, nagyságbeli, mennyiségi jellemzőkről. Végeznek sorbarendezést, megnevezett mennyiségi tulajdonságok, felismert szabályosság szerint. A számfogalom megalapozására végeznek mérési, összehasonlítási feladatokat, mennyiségekkel, halmazokkal, különböző egységekkel.

Tapasztalatokat gyűjtenek a **geometria** köréből is (pl: építési, sík és térmértani formák felismerése). A tükörrel való tevékenység segíti a térészlelés kialakulását, hogy a gyermekek egyaránt jól tájékozódjanak a térben és a síkban ábrázolt világban. A matematikai nevelés anyagát tehát nem elvont ismeretek alkotják.

A környezet megismerése során szerzett élmények, tapasztalatok, a felfedezés öröme, a matematikai tevékenységek tárházát kínálják. Rendkívül fejlesztő hatásúnak tartjuk, és nevelőmunkánkban gyakran alkalmazzuk is, az egyéni problémamegoldást.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- ❖ A gyermekek elemi ismeretekkel rendelkezzenek önmagukról és környezetükről: tudják nevüket, lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását.
- ❖ Különbséget tudnak tenni az évszakok, napszakok között.
- ❖ Felismerik az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.
- ❖ Ismerik a háziállatokat, azok hasznát, és megismernek több vadon élő állatot.
- ❖ Megismerik környezetük leggyakoribb növényeit, s azok gondozását, védelmét.
- ❖ Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában.
- ❖ Ismerik a főbb közlekedési eszközöket.
- ❖ Ismerik a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a megatartásformák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- ❖ Ügyelnek a környezetük rendjére, tisztaságára.
- ❖ Elemi mennyiségi ismereteik vannak.
- ❖ Tudnak halmazokat szétválogatni, összehasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín, stb. szerint.

- ❖ Felismerik a környezetükben az egyszerűbb geometriai formákat.
- ❖ Helyesen használják a térbeli viszonyokat jelentő névutókat saját személyük és a tárgyak vonatkozásában.
- ❖ Alakul ítélőképességük.
- ❖ Fejlődik tér, sík - és mennyiség szemléletük.

MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

Célunk:

- A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, amelyek pozitív irányban befolyásolják a munkához való viszonyt, a közösségi kapcsolatokat, kötelességtudatot és kötelességteljesítést;
- A játékkal és a cselekvő tapasztalással azonosságot mutató munka és munkajellegű játékos tevékenység a gyermekek személyiségfejlesztésének fontos eszközévé váljon.

Feladatunk:

- Különböző típusú munkajellegű tevékenységek megtervezése, feltételeinek biztosítása;
- Mindegyik munkafajtánál mintaadás az eszközök használatához és a munkafázisok sorrendiségének megismeréséhez;
- Úgy viszonyuljunk a gyermekekhez és úgy segítsük őket, hogy minél többször át tudják élni a munka örömét, a célért vállalt erőfeszítés szépségét, nehézségét, a munka örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység legyen számukra;
- Törekedjünk arra, hogy értékelésünk buzdító, megerősítő legyen, hogy gyermekeinkben pozitív viszony alakuljon ki a rendszeres munkavégzés iránt;
- Az óvodapedagógus és a dajka közös megbeszélés alapján tervezze a különböző munkafolyamatokat.

Programunkban a **munka egyrészt tevékenység, másrészt a személyiségfejlesztés fontos nevelési eszköze**. A gyermekek munkáján a saját személyével kapcsolatos ellátást, valamint a közösség érdekében kifejtett tevékenységet értjük.

A munka a **közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának** eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája. Az óvodai csoportba való beilleszkedés egyik fontos feltétele, hogy a gyermek először önmagát tudja kiszolgálni. A saját személyével kapcsolatos munkakészség kialakulásán át vezet az út a közösség érdekében végzett munkához. Amíg nem tudnak önállóan öltözni, tisztálkodni, nem segíthetnek társaikon sem.

Az óvodában végzett gyermeki munka a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és készségek, készségek,

tulajdonságok, mint a kitartás, önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége. Minden munkatevékenység újabb tapasztalatok forrását jelenti.

A munka **hozzájárul az értelmi képességek fejlődéséhez** azáltal is, hogy megalapozza a munka iránti tisztelet, az eredmények megbecsülését. A gyermekek megtanulják a legszükségesebb eszközök, szerszámok használatát.

A gyermekek munka jellegű tevékenységei az óvodában:

- A gyermekek saját személyükkel kapcsolatos munkatevékenységei, önkiszolgálás: tisztálkodás, étkezés, öltözködés,
- Segítés az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek,
- A csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások: játékok helyrerakása, csoportszoba átrendezése, eszközök kiosztása, stb.
- A közösségért végzett munka: naposság és egyéb munka;
- Lehetőség szerint környezet-, növény- és állatgondozás.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- ❖ A gyermekek önállóan végzik a saját személyükkel kapcsolatos feladatokat (tisztálkodás, öltözés, étkezés).
- ❖ Örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység számukra a munka.
- ❖ Önállóan, igényesen végzik a naposi munkát.
- ❖ Szívesen vállalkoznak egyéni megbízások elvégzésére.
- ❖ Szívesen gondozzák a növényeket, állatokat.
- ❖ Örömmel segítenek a kisebbeknek.
- ❖ Szeretnek meglepetést készíteni.
- ❖ Megbecsülik a maguk és mások munkáját.

A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját. Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

Célunk:

- Elsődleges cél az óvodás gyermekek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése;
- Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során építsen a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire;
- Az óvodánkban a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység legyen, mely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja.

Feladatunk:

- A gyermekek életkori sajátosságaira, egyéni képességeire alapozva változatos tevékenységek biztosítása, melyeken keresztül tapasztalatokat szerezhetnek a természeti és társadalmi környezetről;
- A tanulás feltételének megteremtése, a gyermekek kreativitásának erősítése a gyermekek cselekvő aktivitásának, a közvetlen, sok érzékszervüket foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosításával;
- A gyermekek spontán szerzett ismereteinek, tapasztalatainak rendszerezése, az értelmi képességek és a kreativitás lehetőségének elősegítése;
- A tanulás ne szűküljön le az ismeretszerzésre, hanem az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósuljon meg;
- A tanulás irányítása során az óvodapedagógus személyre szabott pozitív értékeléssel segítse a gyermekek személyiségének kibontakoztatását.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- Az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása;
 - A spontán játékos tapasztalatszerzés;
 - A játékos, cselekvéses tanulás;
 - A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
 - Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
 - A gyakorlati problémamegoldás.

Programunk szélessen értelmezi a tanulást. Helyet kap benne az **óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenység**, amely számtalan probléma és feladatmegoldás lehetőségét tárja a

gyermekek elé. Azonban **a gyermekek spontán tevékenységeik** során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján is tanulnak, s ezáltal fejlődnek. A szociális és intellektuális tanulási képességek fejlődését az óvoda felerősíti. Ennek elsődleges terepe a játék és a teljes óvodai élet.

Nem fér kétség ahhoz, hogy az **óvodás gyermek értelmi képessége**, érzékelése, észlelése, emlékezete, figyelme, képzelete képszerű szemléletes gondolkodása leginkább a játékon keresztül fejlődik.

Ehhez társulnak olyan szervezett tanulási lehetőségek, mint az általunk irányított megfigyelés, a gyermekek cselekvő aktivitására építő, a közvetlen, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalatszerzés, a felfedezési lehetőségek biztosítása, ami a gyermek kérdéseire, válaszaira épülő ismeretszerzést is magában foglalja. Az **utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás** és viselkedéstanulás, szokások alakításának folyamatában mindvégig az óvónő a főszereplő. Később felerősödik a társak hatása is.

Óvodánkban a tanulás egyrészt spontán, másrészt a nevelési célok érdekében sajátosan szervezett tevékenység. A megfigyelés, az emlékezetbe vésés és felidézés ebben az életkorban gyakorlati tevékenységbe ágyazottan fejlődik. Jellemzője a képszerű, szemléletes gondolkodás. **Az ismeretszerzést ezért a gyermekek megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, önkéntelen figyelmére, a játék motivációs bázisára építve, mindvégig játékos jelleggel irányítjuk.**

A program megvalósításához szükséges tanulási módszerek

A módszerek megválasztását **a gyermekek életkori sajátossága, testi-lelki állapota, érdeklődése, kíváncsisága befolyásolja.** Eljárásainkat változtatatosan, mindenkor az adott szituációnak megfelelően kombináljuk.

A játékoság, a közvetlen tapasztalatszerzéshez kapcsolódó gyűjtögetés, elemeztetés, rendszerezés gyakran megjelenik a tevékenységekben. Az élmények elmondása, az otthoni és óvodai megbízások adása, a szülők, nagyszülők bevonása a tanulási folyamatba, az önálló feladatmegoldások, önellenőrzésre, önértékelésre való késztetés mind hasznos módszerei a programnak.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során **személyre szabott, pozitív, értékeléssel** segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- ❖ A gyerekek nyitott érdeklődésükkel készen állnak az iskolába lépésre.
- ❖ Megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, növekszik a figyelem tartalma és terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.

- ❖ A gyermekek érthetően és folyamatosan kommunikálnak, beszélnek.
- ❖ Elemi ismeretekkel rendelkeznek önmagukról és környezetükről.
- ❖ Képesek a felnőttekkel és gyermektársaikkal való kapcsolatteremtésre és együttműködésre.
- ❖ Érzékelésük, észlelésük tovább differenciálódik.
- ❖ Egyre több szabályhoz tudnak alkalmazkodni, feladattudatuk kialakulóban van.

VI.

A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: **testi, lelki, és szociális érettség**, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához.

a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek:

- hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz, megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás,
- teste arányosan fejlett, teherbíró,
- mozgása összerendezetebb, harmónikus finommozgásra képes,
- mozgását, viselkedését, testi szükségleteinek kielégítését szándékosan irányítani képes.

b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek:

- az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre,
- a tanuláshoz szükséges képességei által alkalmassá válik az iskolai tanulás megkezdésére,
- érzékelése, észlelése tovább differenciálódik, különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának,
- képes a szándékos bevezetésre és felidézésre, megnő a megőrzés időtartama,
- szándékos figyelemre képes, növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebb a megosztása és átvittele,
- képes elemi fogalmi gondolkodásra,

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél, gondolatait, érzéseit mások számára érthető módon fejezi ki, és képes megérteni másokat,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és a környezetéről.

c) A szociálisan érett gyermek:

- kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására,
- képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtten és gyermektársaival.
- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni,
- késleltetni tudja szükségletei kielégítését
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb - szükség szerint kreatív - elvégzésében nyilvánul meg;
- kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja az iskolai feladatoknak való megfelelést.

A kötelező óvodába járás ideje alatt **az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmónikus testi, lelki és szociális fejlődésének elősegítése.**

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhetjük csak el a fentiekben leírt fejlettséget.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

VII.

A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK NEVELÉSE, HABILITÁCIÓS, REHABILITÁCIÓS TEVÉKENYSÉGEK

Az óvodában folytatott gyógy- és fejlesztőpedagógiai munka

Az óvodánkban folytatott gyógy- és fejlesztőpedagógiai munka elsődleges célja a **kiemelt figyelmet igénylő gyermekek** óvodai csoportba történő megfelelő **integrációja**.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek:

- a) különleges bánásmódot igénylő gyermekek:
- sajátos nevelési igényű gyermekek,

- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek,
- kiemelten tehetséges gyermekek;
- b) a gyermekek védelméről szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek.
- c) tartós gyógykezelés alatt álló gyermek

Kiemelten tehetséges gyermek: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek az, akinek egészségügyi ellátása az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 89. §-a szerinti általános járóbeteg-szakellátásban vagy az Eütv. 91. §-a szerinti általános fekvőbeteg-szakellátásban részt vevő szakorvos véleménye alapján az adott nevelési évben a harminchat nevelési napot várhatóan meghaladja, és emiatt az óvodai nevelésben napi minimum négy órában nem tud részt venni.

Fontos, hogy lehetőség szerint a csoporton belül, a **differenciálás** kereteit kihasználva történjen a gyermekek oktatása-nevelése.

Az időben érkezett és szakszerű **terápiás, fejlesztő, rehabilitációs tevékenység** eredményeképpen a problémák enyhíthetők, kezelhetők és súlyossági fokuk befolyásolható.

Célunk:

- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátásának biztosítása az óvodai nevelés keretei között, a harmónikus személyiségfejlődés elősegítése érdekében.
- A gyógy- és fejlesztőpedagógus a gyermekeket az alapképességek területein fejlessze.

Feladatunk:

- A megelőzés, a minél korábbi időszakban megkezdett fejlesztés érdekében a gyermekek képességterületeinek folyamatos vizsgálata, nyomonkövetése;
- Törekedni a szakszolgálatok szakvéleményére / szakértői véleményére épülő fejlesztő tevékenységgel a célzott fejlesztésre és ezáltal az integráció szocializációs feltételeire;
- Kiemelt figyelmet fordítunk az önkiszolgáló tevékenységek fejlesztésére;
- A tevékenységi formák közül kiemelt jelentőséget fordítunk a játéklehetőség biztosításában annak, hogy kialakítsuk a gyermekeknél az együttműködést, a szabálytudatot, fejlesszük a kommunikációt;
- Cselekvéses tanulási, szervezési formákkal és módszerekkel tegyük lehetővé, hogy az óvodai

élet minden területen érvényesüljön a differenciált egyéni fejlesztés;

- A gyermekek a terápiát követően jól szervezett, harmónikus közösségben, érzelmi biztonságban sajátítsák el a társas viselkedés szabályait;
- A gyermekekben kialakítsuk a tanuláshoz szükséges képességeket, hogy az iskolát minél jobb készségi fokon kezdhessék meg.
- Ha a felmentést engedélyező szerv azért engedélyezi a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, vagy a szakértői bizottság azért javasolja a tankötelezettség megkezdése alóli felmentésre irányuló kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, mert a gyermek sajátos nevelési igényű, vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, akkor a gyermek számára a szakértői bizottság által javasolt fejlesztéseken túl, a tankötelezettség teljesítésének megkezdéséhez szükséges értelmi, testi, lelki és szociális érettség elérésére irányuló, az óvodai nevelés időkeretébe ágyazott célzott foglalkozásokat biztosítunk.

Az egyéni fejlődési különbségek és életkori sajátosságok miatt a fejlesztés egyéni, illetve kiscsoportos (max. 5 fő) formában történik, a gyermekek fejlődési ritmusához alkalmazkodó lépésekben, játékos formában. Az ilyen, egyéni különbségeket figyelembe vevő, differenciált fejlesztés biztosítja az **esélyegyenlőséget**.

A gyógy- és fejlesztőpedagógiai nevelési-fejlesztési folyamat irányítója és szervezője a gyógy-pedagógus és a fejlesztőpedagógus, aki más szakemberekkel, illetve az óvodapedagógusokkal és a szülőkkel is szorosan együttműködik.

A gyógypedagógiai nevelés eredményeit egyéni folyamatdiagnózissal állapítjuk meg, meghatározzuk az egyéni fejlesztés módszereit.

A családokkal és az óvodapedagógusokkal együttműködve alakítjuk és támogatjuk a gyermekek szocializációját a gyermekek lehetőségeinek megfelelő, **sikeres iskolai integráció elősegítése** érdekében.

VIII.

AZ ÓVODA GYERMEKVÉDELMI FELADATAI, A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSE, ESÉLYEGYENLŐSÉGET SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK

Célunk:

- Segítségnyújtás a gyermek testi, érzelmi, erkölcsi és értelmi fejlődésének, jólétének, a családban történő nevelésének elősegítéséhez, a veszélyeztetettség megelőzéséhez és a

kialakult veszélyeztetettség megszüntetéséhez, valamint a gyermek családjából történő kiemelésének a megelőzéséhez.

- Esélyegyenlőség biztosítása, a szociális hátrányok enyhítése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- **Elősegíti a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését, járását.**
- Biztosítja a **gyermekeket megillető jogok érvényesülését** az óvodán belül, szükség esetén védő – óvó intézkedésekre javaslatot tesz.
- A gyermekeket és családjukat lehetőségeihez képest minél jobban megismeri.
- A problémákat a hátrányos helyzet okozta tüneteket felismeri, és ha szükséges, ehhez szakember segítségét kéri.
- **Megvalósítja a felzárkóztatást és tehetséggondozást.**
- Egyéni differenciált bánásmóddal a testi, érzelmi, erkölcsi, értelmi fejlődést elősegíti, folyamatosan ellenőrzi.
- Részt vesz az egészségügyi szűrővizsgálatok lebonyolításában, a szűrést szükség esetén soron kívül javasolja.
- A rendszeres óvodalátogatást figyelemmel kíséri, szükség esetén az óvodavezetőnek jelzi a hiányzást.
- A családok szociális és anyagi helyzetének megfelelően a különböző támogatásokhoz való hozzájutást javaslatával elősegíti.
- A szülőkkel együttműködő, partneri kapcsolatot alakít ki, a szülői szerep eredményesebb betöltését elősegíti.
- Jó kapcsolatot tart a helyi társadalom gyermekvédelmi rendszerében érintett szervekkel, személyekkel.

Az óvodapedagógus fokozottan figyelemmel kíséri a gyermek testi lelki állapotát, ha:

- fejlődési, beilleszkedési, magatartásbeli zavart észlel,
- sajátos törődést igényel (dyslexia, fogyatékos)
- egészségügyi problémákat tapasztal,
- nemzetiséghez tartozik,
- hátrányos, veszélyeztetett helyzetű,
- a szülők egymás közötti kapcsolata rossz,
- a szülő – gyermek kapcsolat nem megfelelő,
- különleges gondozásban részesül (Családsegítő Szolgálat tevékenysége)

Az óvodavezető feladatai:

- **Képviseli a gyermek és ifjúságvédelmi szempontokat**, szervezi, irányítja és személyes részvételével elősegíti ezek érvényesülését.
- **A családdal és a pedagógusokkal együttműködve** kiküszöböli a veszélyeztetett gyermekekre ható ártalmakat, védi őket a testi, lelki, erkölcsi károsodásoktól, illetve ellensúlyozza a veszélyeztető hatásokat.
- **Kapcsolatot tart** konkrét esetekben a Szakértői Bizottsággal, Gyámhatósággal, pártfogókkal, nevelőszülői felügyelőkkel, rendőrséggel, valamint a családokkal foglalkozó szakemberekkel.
- Rendszeresen **figyeli a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályok változását**, a helyi önkormányzat kapcsolódó rendeleteit, és ezt kollégái tudomására hozza.
- Segíti és szorgalmazza a veszélyeztetettség, a hátrányos helyzet kritériumainak intézményi szintű megállapítását.
- **Összehangolja a gyermekvédelmi tevékenységet** az óvodában dolgozó óvónők között.
- **Nyilvántartja** a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket, az intézkedéseket, az eredményeket.
- Elősegíti az óvónők felderítő tevékenységét. Szükséges esetekben családlátogatást végez a csoport óvónőivel.

A gyermekvédelmi munka várható eredményei:

- ❖ Minden veszélyeztetett gyermek szerepel a gyermekvédelmi nyilvántartásban.
- ❖ Minden veszélyeztetett gyermek családja tájékoztatást kap a támogatás lehetőségeiről, és segítséget ügyeinek elintézéséhez.
- ❖ Minden rászoruló gyermek megkapja a jogosultság szerinti kedvezményeket.
- ❖ Bizalommal fordulnak felénk a szülők. Elfogadják javaslatainkat, segítségünket. Segítő szolgálatok tanácsait igénybe veszik.

IX.

A PEDAGÓGIAI PROGRAM ÉRVÉNYESSÉGE, NYILVÁNOSSÁGA

A Pedagógiai program érvényessége:

2025. szeptember 1-től - visszavonásig

- A Pedagógiai programot az igazgató a nevelőtestület bevonásával készít el, a nevelőtestület fogadja el, és a fenntartó hagyja jóvá.

- A Pedagógiai program elfogadásakor, illetve módosításakor a Szülői szervezet (SZK) véleményezési jogot gyakorol.

Felülvizsgálata:

- 5 évente
- ha a nevelőtestület vagy a szülői közösség tagjainak több, mint fele kezdeményezi

Módosítása:

- jogszabályi változás esetén
- feladatváltozás esetén
- ha a felülvizsgálat szükségessé teszi

Nyilvánosságra hozatala:

- A Pedagógiai program megtekinthető a vezetői irodában, ~~az óvodai csoportokban~~ és az intézmény honlapján (www.ovoda-nyul.hu)

X.

A PEDAGÓGIAI PROGRAM JOGSZABÁLYI HÁTTERE

1. 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
2. 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
3. 363/2012 (XII.17.). Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
4. 77/2025. (IV.15.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII.17.) Korm. rendelet, valamint egyes köznevelési tárgyú kormányrendeletek módosításáról
5. 20/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet a köznevelési intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
6. 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról
7. 401/2023. (VIII.30.) Korm. Rend. a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról
8. 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról
9. 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
10. 32/2012. (X.8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
11. A Nyúli Aranykapu Óvoda és Bölcsőde Alapító Okirata (2025.07.09.)

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Nevelőtestületi elfogadás

A Nyúli Aranykapu Óvoda és Bölcsőde **Pedagógiai Programját** az intézmény nevelőtestülete 2025. augusztusnapján tartott nevelőtestületi értekezletén egyhangúlag elfogadta.

Nevelőtestületi határozat száma:

Nyúl, 2025.

.....
Szegevári Gabriella
munkaközösségvezető

PH

.....
Bán Illés Csabáné
igazgató

A Szülői Szervezet véleménynyilvánítása

A Nyúli Aranykapu Óvoda és Bölcsőde **Pedagógiai Programjának** készítése során a szülői szervezet (SZK) véleményezési jogát a jogszabályban előírtaknak megfelelően gyakorolta.

Nyúl, 2025.

.....
Szekér Gábor
szülői szervezet (SZK) elnöke

Fenntartó egyetértése

A Nyúli Aranykapu Óvoda és Bölcsőde **Pedagógiai Programját** Nyúl Község Önkormányzata jóváhagyta.

Képviselőtestületi határozat száma:

Nyúl, 2025.

.....
Raff Tamás
polgármester

.....
Németh Dóra
jegyző